

MODERN KÖNYVTÁR

KÜLFÖLDI ELBESZÉLŐK

II

822.096
- 099

Tábori Pál
ajándéka

Tábori Kornél
emlékére

MODERN KÖNYVTÁR

...

KÜLFÖLDI ELBESZÉLŐK

THOMAS MANN: KRÖGER TONIO
FÖLDI MIHÁLY FORDITÁSA

JULES RENARD: A SMOKK
KOSZTOLÁNYI DEZSŐ FORDITÁSA

STRINDBERG: A JARL
SEBESTYÉN KÁROLYNÉ FORDITÁSA

G. H. WELLS: TENGERSASSZONY
KARINTHY FRIGYES FORDITÁSA

THEORI KÖNYV
szállag
Budapest, VIII. József-u. 16-18.

AZ ATHENAEUM IROD. ÉS
NYOMDAI R.-T. KIADÁSA

BUDAPEST, VII-IK KER.
RÁKÓCZI-ÚT 54. SZÁM

STRINDBERG-nek

A Modern Könyvtárban megjelent művei:

Számum. (Szinmű) Gömöri Jenő fordítása. 55. szám

Pajtások. (Szinmű) Harmos Ilona fordítása. 102—103. sz.

Julia kisasszony. (Szinmű) Bálint Lajos fordítása. 167.
szám.

H. G. WELLS

TENGERKISASSZONY

VÁZLAT, HOLDFÉNYBEN

KARINTHY FRIGYES FORDÍTÁSA

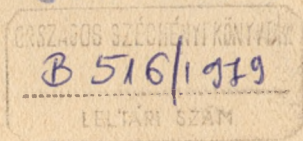
AZ ANGOL EREDETIBŐL

AZ ATHENAEUM R.-T. KIADASA

822.099

A fordítóé minden jog

ELSŐ FEJEZET

A tengerkisasszony megjelenik

I.

Azok a bizonyos hírek, melyek »hableányok«, »tengeri szörnyek« stb. partraszállásáról, megjelenéséről szólnak: rendesen önmagukban hordják már a kétségeskedés és tamáskodás megömlő csiráját. Jól emlékszünk még mekkora skepsissel fogadták annak idején a brugesi »hableányok« történetét, akikről vagy amikről pedig olyan részletes beszámolót adtak azok, akik »látták«. Bevallom, hogy magam is azok közé tartoztam, akik képtelenek elhinni az e fajta meséket — egészen az elmúlt év elejéig. De most, mikor közvetlen szomszédságomban elvitathatatlan tényekkel, megcáfolhatatlan valósággal állok szemtől-szembe, amikor a saját kuzinom, Melville szerepel koronatanuként, mondom, most kénytelen vagyok egészen más világításban látni ezeket a legendákat. Annál is inkább, mert bizonyos vagyok benne, hogy dacára annak a nagy feltűnésnek, amit ez a história keltett a maga idejében, dacára a nagy érdeklődésnek és a sok bizonyítéknak, mondom, bizonyos vagyok benne, hogy néhány év múlva épen olyan kételkedő mosolylyal fognak beszélni az egésről, mint amilyennel a régebbi

legendákat tárgyalják. Sokan talán már most is úgy vannak vele.

A kutatás maga ugyan meglepően nagy és sok nehézséggel járt ebben az ügyben, ami mutatja, hogy általában mennyi titokzatosságot és titkolózást rejt magában egy ilyen eset. Az esemény főbb pontjai azonban világosak és áttekinthetők. Az egész dolog kezdődött a Sandgate kastély alatt elterülő homokos tengerparton és alig két mértföldnyire, ugyancsak a tengerparton, Folkestone közelében ért véget. Igen, fényes nappal indult meg a történet, az augusztusi kék égnek harangja alatt, egy fél-tucat arrafelé néző háznak ablakaival szemben. Első pillanatra ez magábanvéve is biztosítékát adná annak, hogy a szokásos információhiány ez esetben ki van zárva. És mégis — de erről később.

Nos tehát, Randolph Bunting asszonyság két szép leánya ezen a napon fürödni ment vendégüknek, Miss Mabel Glendowernek társaságában. Főleg ez az utóbbi hölgy és Mrs. Bunting az, akiktől én darabokban össze tudtam szedni a tengeri hölgy megjelenésére vonatkozó érdekes adatokat. Ami Miss Glendowert illeti, aki a két Glendover leány közül az idősebbik és aki ebben a történetben a legfőbb szerepet játszsza: — őtőle nem kaptam, de nem is akartam kapni tárgyilagos információt. Végre is, ha egy hölgynek az érzelmeiről van szó — és még hozzá ilyen komplikált érzelmekről: hát akkor nagyon természetes, hogy az a hölgy nem tud tárgyilagos lenni. Ami engem illet, az íróember természetes kiméletlensége sem tudott elég bátorságot adni nekem, hogy szembe szálljak ezekkel az érzelmekkel.

Tudnivaló, hogy a Sandgate Castle nyugati oldalán lévő nyaraló-villa, nagyon szerencsésen, úgy van építve, hogy a kertek lefutnak közvetlenül a tengerpartra. Nincs közbe sem ut, sem ösvény, mint a többi

kilencvenkilenc nyaralónál, melyek a tengerre néznek. Ha az ember felülről, a terrasról nézi a kerteket: hát azok szinte belefolyni látszanak a nyugalmas vizekbe. Oldalt, a kertek végén még hozzá hosszú sövényfalak húzódnak le a kavicsokig, úgy, hogy a partnak ez a része egészen el van rejtve a szem elől. Az ilyen nyaralók éppen azért nagyon keresettek ezen a vidéken, a fürdőszezonban és így csak előkelő és befolyásos családok jutnak hozzájuk.

A Bunting-család kétségkívül ilyen volt. No, nem éppen arisztokraták, még csak olyanok sem, amilyeneket a »Herald« nemeseknek nevez és fegyverhordásra jogosít. Mrs. Bunting szerint ugyan ők nem is pályáztak ilyen előnyökre, távol lévén mindenféle »snób«-ságtól. Ők egyszerűen »a kedélyes« Buntingok voltak, »jó népek«, ahogy hívták őket és Hampshireben valahol igen jól jövedelmező serföldjük volt. És bár a »Herald« szerint nem is voltak nemesek, azért Mrs. Bunting joggal járatta a »Gentlewomen«-t (Nemeshölgy) és azért Mr. Bunting és a fia Fred nagyon elegáns urak voltak, igen jó modorral és választékos kifejezésekkel. És velük volt a két Glendower kisasszony is, akiket Mrs. Bunting anyjai szárnya alá vett a jó Mrs. Glendower halála óta.

A Glendower-lányok fél-testvérek voltak és nemesek, igen, elvitázhatatlanul nemesek: — régi család sarjai. Adeline, az idősebbik, volt az örökös. Gazdag volt, igazán nagyon gazdag és fekete haja volt és szürke szemei és komoly elvei; és mikor apja, kevéssel a mostoha-anya előtt, meghalt, már túl volt az első ifjúságon. Most közel huszonhét éves volt. Fiatalabb éveit az apja kedélybetegségének ápolásában töltötte, ami kétségkívül regényes, de a valóságban roppant unalmas volt. Mikor az apa elment ama boldogabb hazába, egyszerre kitűnt, hogy Ade-

line erős és sokra képes egyéniség; sokáig gyűjtögetett energia-tömegnek és nagy ambícióknak forrása. Szocialisztikus elvek közt nevelkedett az apja plebejus kereskedő házában: előkelő társaságban virágzott később — és most a sokatigérő, káprázatos, de kissé extravagáns és regényes Harry Chatteris-szel volt eljegyezve, aki egy »earl«*) unokája volt és hőse valami hirhedt, régebbi botránynak; ezenkívül még a kenti kerület valószínű képviselő-jelöltje is. Ezeknek a szép híreknek bizonyos külső keret is kellett és főleg az volt az oka annak, hogy a Buntingok Sandgate Castle-ban nyaraltak az idén. Kilátásos volt, hogy ez a Harry Chatteris egyszer csak ellátogat majd hozzájuk, valamelyik estén, ha nem lesz más dolga. Mert bizonyosan sok dolga van ennek az előkelő, káprázatos fiatalembernek, az elsőrangú politikusnak.

Bunting Fred közben Miss Glendower kevésbbé választékos, kevésbbé gazdag, de tizenhétéves hugával járt jegyben, Mabel-lel.

A Buntingok nem fürödtek »vegyesen«; nem mintha akkor, 1898-ban, az ilyesmi még nem lett volna »decens«; hanem hát Mr. Bunting és Fred már csak a régi divat szerint »sétálni mentek« a hölgyek fürdése alkalmából. Már csak azért is, mert Miss Mabel, Fred menyasszonya, szintén a fürdőzők közé tartozott. A hölgyek a jegenyefák alatt, a kert mentén, vonultak a tengerpartra.

Elöl jött Mrs. Bunting, fürgén jártatva körül szemüvegét; oldalánál Miss Glendower Adeline, igen egyszerű, de raffináltan elegáns reggeli toaletben volt: ő tudniillik sohasem fürdött a szabadban, mert ezt nem tartotta esztétikusnak.

*) Ögróf, nagy cím Angliában.

Ahol a kert végződik és kezdődik a cserje, Miss Glendower oldalt kanyarodott és leült egy zöld vasszékbé és elkezdte olvasni »Sir George Tressady«-t — ezt a könyvet becázte abban az időben — és nézte a többieket. A napos homokon sütkeztek, mögöttük apró, kecses dudorokban tájtékozott a Viz — csupa fény és ragyogás és nedvesség.

Hogy a sekélyebb vizet elérték, a fiatal hölgyek lepedőket szedtek föl — itt már nem volt illendő csak úgy fürdőruhában mászkálni — és nevetve és csacsogva közeledtek a part felé. Egy percnyi pacskolás után, Betty, az idősebb Bunting lány egyszerre megállt, a tenger felé fordult és akkor, azon a helyen, mintegy harminc yardnyi távolságra, ott volt a Tengerkisasszony feje, mint mikor valaki a part felé uszik.

Természetesen, mindjárt arra gondoltak, hogy a szomszédságból lesz az valaki, a szomszéd villából. Kicsit meg voltak lepetve, hogy nem látták, amikor bement a vízbe — másképp semmi furcsa nem volt a megjelenésében. Az ilyen esetekben szokásos, futó vizsgálat következett. Megjegyezték, hogy nagyon szépen uszik és hogy nagyon csinos feje van és szép karjai — a pompás aranyhaját akkor még nem láthatták, mert elegáns, vörös frigiai sapka volt rajta, amit akkoriban fürdősapkának hordtak a hölgyek. Később bevallotta, hogy a közelben találta valahol ezt a sapkát. A vállait is vörös fürdőruha borította.

Már éppen azon voltak, hogy a tulbeható nézegetés elérte az illendőség határát és Mabel éppen újra bele akart kezdeni a pacskolásba és éppen odaszólt Bettynek: »Vörös ruhája van; elegáns...« amikor valami igazán borzasztó történt.

Az uszó hölgy különös, sebes mozdulattal felugrott a vízbe, feldobta karjait — és eltűnt!

Olyan eset volt, ami egy pillanatra kell, hogy mindenkit megdermesszen, amiről mindenki olvasott már sokat és el is képzelte, de nagyon kevesen élték át.

Egy percig csönd volt. Két perc is eltelt, akkor a fehér kar megint felbukott és megint eltűnt.

Mabel azt mondja nekem, hogy görcsöt kapott a rémülettől, nem is tudott mozdulni, de a két Bunting lány magához térve, kiabálni kezdett: »Jaj, megfullad!« és rohanni kezdtek ki a vizből. Miss Glendower is felnézett, felállt és egyik kezében a »Sir George Tressady«-val, másik kezét szeméhez emelve, határozott és erős hangon kiáltott: »Mentsék meg!« A lányok tényleg kiabáltak, de a két férfi, úgy látszik, nem vesztette el lélekjelenlétét. »Fred a mentőövet« hallatszott Mr. Randolph Bunting szava, mert eszébe jutott, hogy a közelben egy falon lóg a mentőöv. Szinte egy pillanat alatt dobálták le ruháikat, gallért, cipőt, mindent és a vízbe rohantak.

— Hol tűnt el, apa? — mondta Fred.

— Egyenesen, jobbra! — és mintegy szavainak bizonyosságául valami fekete és ragyogó dolog villant fel abban az irányban — valószínűleg a halfark volt, véletlenül került fel.

A két derék ur nem volt valami jeles uszó — Mr. Bunting, a perc izgalmában valószínűleg azt is elfelejtette, amit valaha tudott — de azért hőiesen gázoltak előre, maguk előtt lóbálva a mentőövet; nem hoztak szegényt a haza fejére. Annyi azonban bizonyos, hogy Bunting ur megivott néhány liter vizet és szegény Fredet alaposan megrugta, bár, mint később magyarázta: »csak azért, mert földet akartam érni a lábammal és abba a nyavalyás mentőövbe beleakadtam.«

És akkor, egész váratlanul a Tengerkisasszony felűnt mögöttük és egy lágy és szép kar fogta át Mr.

Bunting nyakát és a mentőövet. Fred azt mondja, hogy egyáltalában nem tűnt rémültnek, vagy elfulladottnak, bár akkor nem volt abban a helyzetben, hogy ezt pontosan megfigyelhette volna. De arra mégis emlékszik, hogy mosolygott és még mintha kedveset vagy udvariasat mondott volna.

— Görcs, — mondta, — görcsöt kaptam.

Mr. Bunting, mint ő mondja épen azon volt, hogy figyelmeztesse a kisasszonyt, hogy csak tartsa magát egyenesen és minden jó lesz és megmentik, de akkor egy kis hullám jött és becsuszott Mr. Bunting szájába és erre csuklani kezdett.

— Mindjárt bevisszük, — mondta Fred és ott libegtek és kapkodtak a vízbe, hárman.

Fred azt mondja, a Tengerkisasszony nyugodt volt, egy kicsit zavarban lehetett, a part felé nézett, mintha a távolságot mérné. »Hát megmentenek?« kérdezte Fredet.

— Igen, megmentjük, — mondta Fred és bután nézte fulladozó apját.

— Kivisznek a partra?

— Igen... mindjárt... vfft!!... nyögte szegény Bunting is.

És ekkor, úgy rémlett Frednek, csuda történt. A víz örvényezve fölfortyogott, mintha a propeller csavarja fordulna meg benne. Csak még annyi ideje volt, hogy belekapaszkodhatott a tengerkisasszony és a parafa övbe, aztán az apja eltűnt, majd fuldokolva felmerült ismét, kétségbeesetten kapaszkodva az öv után. És ime! vagy husz méternyire közelebb voltak a parthoz, alig négy lábnyi mélységű vízben, ahol Fred azonnal leállhatott a talajra.

Erre az érintésre meglepetése és zavara egyszerre hősies határozottságnak adott helyet. Elengedte az övet, karjaiba kapta a Tengerkisasszonyt és kiemelte a vízből. »Megmentve!« kiáltották kórusban a lányok és mesz-

szíről visszhangzott a kiáltás: »Megmentve, hurrá!« Csak Mrs. Bunting nem kiabált, mert a férjéért aggódott és Mr. Bunting sem kiabált, hanem valami olyanféle impresszió járt a fejében, hogy az összes természeti törvények, melyek szerint az ember lebeghet, és uszhat a vizen, alattomosan kijátszották őt és hogy a legjobb, amit ily körülmények közt tehet: köhögni és megint köhögni, lehetőleg sokat és gyorsan, míg meg nem hal. Pár perc múlva azonban ismét talpra állhatott, fujva, hörgöve, lihegve, sipolva és törülgetve a szemeit és ekkor aztán Mrs. Bunting is jobban szemügyre vehette azt a személyt, akit a fia hozott karjaiban.

Különös dolog, hogy a Tengerkisasszony már körülbelül egy percig kint volt a vízből, mielőtt bárki is felfedezte volna, — hogy — hogy bizonyos tekintetben különbözik — más hölgyektől. Azt hiszem, mindenki nagyon közel állt hozzá és a szép arcába néztek, vagy talán azt képzelték hirtelen, hogy valami kecses, egészen új divatu lovagló-ruhát visel, vagy valami hasonlót. Egyszóval, egyikük se vette észre, bár oly világosan a szemük előtt volt, mint a nap. Bizonyára a ruhától is el volt takarva. És így állták őt körül, úgy értvén, hogy Fred egy igen előkelő és szeretetreméltó hölgyet mentett meg, aki itt fürdött és valami szomszéd nyaralóhoz tartozik. Legföljebb az volt furcsa, hogy a parton senki se várt még rá. Belekapaszkodott Fredbe és — a hogy Miss Mabel később megjegyezte — Fred is viszont belekapaszkodott.

— Görcsöm volt — mondotta a Tengerkisasszony, arcát a Fred arcára fektetve, míg fél szemmel Mr. Buntingre nézett. — Bizonyos, hogy görcs volt... Még most is érzem...

— Nem látok semmit — kezdte Mrs. Bunting

— Kérem, vigyenek be — mondotta a Tengerkis-

asszony, kimerülten becsukta a szemeit, bár az arca meleg és rózsás volt. — Vigyenek be!

— Hová? — csodálkozott Fred.

— Vigyenek a házba — suttogta a Tengerkis-asszony.

— Melyik házba?

Buntingné közelebb jött.

— A maguk házába — mondotta a Tengerkis-asszony és újra lehunyta a szemeit és mintha elvesztette volna az eszméletét.

— De hát... Nem értem... — dadogott Mr. Bunting és csodálkozva nézett körül.

És ekkor látták meg. Netti, a fiatalabb Bunting-leány látta meg először. Azt mondja, először rámutatott, mielőtt szavakat talált volna. Akkor aztán mindnyájan meglátták! Azt hiszem, Adeline látta meg mégis utoljára. Legalább ez felelne meg modorának.

— Mama! — kiáltott Betty, hangot adva az általános rémületnek — halfarka van!

És ekkor a három leány és Mabel is egymásután sikítani kezdtek.

— Né! Halfark!

— De — kezdte Mrs. Bunting, ám nem tudott beszélni.

— Oh! — sohajtott Adeline és szivére tette a kezét.

És ekkor a szobaleány mondta ki a szót: »Hableány!« kiáltott és erre mindenki utána kiáltott: »Hableány!«

Csak maga a hableány volt csöndes, érzéktelenül hajtotta hátra fejét Fred vállaira és tehetetlenül karjaiba simult.

II.

Tetszik tudni, ez volt a kép, amit ugy mozaikokban össze tudtam szedni. El kell képzelni persze azt a kis csoport embert, ott a parton, összeszorulva — kissé távolabb áll Mr. Bunting, aki még mindig a vizet köpködi magából, félig megfulladva és egészen hitetlenül. A parafaöv pedig himbálódzva lebegett távolabb a vizen.

Természetes, az efajta jelenetek adnak legtöbb okot gyanakvásra.

Valóban, gyanus volt az egész. Egészen közel a vízhez volt és a csoport harminc méternyire a bokrok előtt állott. Mrs. Bunting később mondotta Melville kuzinomnak, hogy egyikük se tudta, mihez kezdjenek mármost és még hozzá borzasztó kellemetlen volt nekik, hogy ennyire zavarban vannak.

A habléány megelégedett azzal, hogy problémaként szerepeljen és Fredhez simult, pedig egészen csinos kis súly volt egy ember részére. Azt hiszem, a közeli nyaraló lakói is megjelentek és gesztikulálva és bámulva nézték őket. Pedig épen olyan szomszédok voltak, akikkel a Buntingok semmiféle ismeretséget nem szerettek — kereskedők vagy ilyenfélék. Azonkívül Mrs. Bunting még egy távcsövet is vett észre, amely a domb felől feléjük irányult.

Mi több: a népszerű író, aki a másik oldalon lakott és aki egy mérgesarcu, szemüveges ur volt: mondom, ez is megjelent és nagyon hülyén meresztette a szemét. A szomszéd kereskedő aztán a parafaövről kezdett beszélni, amit ő kölcsonzott és mikor nem felelt nekik, fenyegetődzött, hogy átjön.

És betetőzéséül a helyzetnek fönt, a szürke földhát mögött egyszerre csak kirándulók jelentek meg!

Először csak a fejük látszott, aztán a megjegyzések jöttek. Aztán örömteljes kiáltásokkal kezdtek átkapaszkodni a partra.

— Hip, hip! — mondták a kirándulók kapaszkodás közben, szellemesen, aztán megint: »Pip' pip, hó! Bumsz!« aztán néhány perc múlva: »Mi az ott?« kérdezte egypár.

— Pip, pip! — felelt rá a többi, akik még messzebb voltak.

Igen nagy társaság volt.

— Valami baj van? — kiáltott feléjük az egyik kiránduló merészen.

— Szent Isten! — mondta Mrs. Bunting Mabelnek, — mit tegyünk? — Ezt később Melville kuzinomnak is mindig így mondta:

— Én Istenem! Mit tegyünk?

Azt hiszem, kétségbeesésében a víz felé is nézett. De természetesen, visszavinni a vízbe a hableányt — ez még keservesebb magyarázatokat igényelt volna.

Világos, hogy egy dolgot lehetett csak tenni. Mrs. Bunting ki is mondta:

— Az egyedüli mód, — szólott — ha bevisszük. És bevitték!

El lehet képzelni a kis menetet. Elöl Fred, csodálkozva és vizesen, a karjaiba simuló Tengerkisasszonnyal. A Tengerkisasszonynak szép alakja volt, tetszik tudni, egészen addig, míg az a borzasztó halfark kezdődött, amelyről Mrs. Bunting azt mondja, hogy hosszú és hajlékony volt, mint a mekreli-halé. Ugy képzelem, hogy csöpögve, libegve huzódott utánuk az ösvényen. Nagyon csinos,

hosszu, vörös ruha volt rajta, fehér csikokkal és csipkés fehér szegéllyel. És az a frigiai sapka egészen befogta aranyos haját, föltakarva a fehér, alacsony, tiszta homlokot, a tengerkék szemek fölött, melyek kilátszottak a pillák alól. Mindabból, ami később kitűnt, azt következőtem, hogy vizsga szemekkel és mohó kíváncsisággal figyelte a házat és a verandát.

E csoport mögött jött, ugylátszik Mrs. Bunting, azután Mr. Bunting. Utóbbi borzasztóan vizes és megtört volt és folytonosan, gyámoltalanul mondogatta az előtte haladó Mrs. Buntingnek:

— Természetesen, kedvesem, nem tudom, mi ez?

És végre zavart, de festői csoportban jöttek a lányok, törülközőkbe, lepedőkbe csavarva és a cselédek a köteleket cipelték meg az urak ruháját, ami ugyan nem az ő dolguk volt. Miss Adeline zárta be a csoportot, ezuttal minden póz nélkül, megdöbbenve és mértéken fölül zavartan szorongatva »Sir George Tressady büné«-t.

A kert végéről pedig kimeresztett szemekkel kísérték őket a kirándulók, de már nem mondták »Pip, pip!« — hanem csodálkozva kérdezősködtek:

— Mi az?

És míg a szomszéd kereskedő mindig hangosabban és mindig élesebb jelzők kíséretében követelte a parafaövet: Fred bevitte az érzéketlennek látszó Tengerkisasszonyt a házba és Mrs. Bunting szobájában egy szőfára fektette.

És épen, mikor Adeline megszólalt, hogy a legjobb, ha orvost hívatnak: — a Tengerhölgy kecses természetességgel felsóhajtott és magához tért.

MÁSODIK FEJEZET

Az első benyomások

I.

Ime ez, annyi valószínűséggel, amennyi ráfér, a folkestoni hableány megjelenésének története. Amint később kitűnt, az egész dolog az ő részéről szándékos, előre megfontolt tolakodásnak minősíthető. Nem volt neki görcse, egyáltalában, sohasem volt neki görcse, nem is akart megfulladni, senki se akart ott megfulladni, legföljebb a szegény Mr. Bunting, akinek értékes életét majdnem fel kellett áldozni, már a kaland kezdetén. A következő cselekedete az volt, hogy beszélni akart Mrs. Buntinggal, fiatal, ragyogó megjelenésében bizva, hogy megnyerje eme hölgy jóindulatát, támogatását, szimpátiáját.

Mrs. Buntinggal szemben tanusított modora szinte hihetetlen lett volna, ha nem jövünk rá csakhamar, hogy számos hátránya dacára ez a Tengerhölgy igen olvasott és jónevelésű valaki volt.

Melville kuzinommal többször beszélgettem erről s a lényegben egyetértettünk. Jó ideig bizalmas, intim barátság volt a kuzinom és a hableány között — legalább Melville így fejezte ki magát — és a kuzinom, aki nagyon kíváncsi természetű fiú, sok érdekes dolgot tudott meg arról az életről, mely »odakünt« vagy »odalent« folyik, mert a Tengerkisasszony mindkét kifejezést használta. Eleinte a Tengerkisasszony nagyon tartózkodó volt, később egyszerre kedves, ártatlan bizalmassággal közeledett. »Nyilvánvaló — írja Melville egyik emlékiratában — hogy a tengeralatti életről való régi fogalmaink,

melyek csak korallós zátonyokról, liánokról, színes polipokról szólnak: jelentékeny módosulást szenvednek. Elég furcsa, de úgy látszik, a régebbi, naivabb felfogás jobban közelítette meg a valóságot a modernnél. Egy lengő, tengeri gyom fölött suhanó habléány egyik kezében csigával, a másik kezében egy hatvan gyertyafény erejével foszforeszkáló hallal: — ez a gyerekes kép, mely nem egy régi könyv címlapját disziti — bármily diszharmónikusan hangozzék is a modern fülben — mégis igazabb képét adják a mélységek életének mint eddig hittük. Úgy látszik, sok minden egészen másként van, mint ahogy képzeltük. Most már nem csodálkoznám, ha kisülne, hogy az Olimpuson is képződött valami Haladópart, melyben egy új Phaeton agitál, hogy az apja elavult égi paripáit valami napenergiával hajtott automobillal helyettesítsék. Beszéltem is erről Melvillevel, aki csak azt tudta mondani: »Borzasztó, borzasztó!« és belemeredt a dolgozószobám közepén égő kandallóba. Szegény Melville gyerek! Nagyon megzavarták őt ezek az új tények.

Természetesen »odalent« nem írnak könyveket, mert hiszen az író tintája szétfolyna a vízben: — de azért, hogy-hogy nem, úgy látszik, az egész földi irodalom lejut oda hozzájuk. »Mi mindent ismerünk!« — mondta a Leány. Mindig süllyednek, hullanak, libegnek lefelé a tenger fenekére regények, folyóiratok, lapok, amik a személyszállító hajókról származnak. Néha különös módon, nagy erővel lerepül közéjük egy-egy könyv, amit abban a percben olvastak ki. (Melville, aki gyorsan felbőszíthető olvasó, ezt meg tudta érteni.) Nyaralók mellett, a parton, a könnyebb irodalom jut a tengerbe. Melville biztosított engem, hogy rendszeres kereskedés folyik odalent, rendszer árfolyammal, ezekkel a könyvekkel.

Különösen angol könyvekből nagy készletünk van állandóan; a Tauchnitz-Társaság kiadványaiból, amit az

utolsó percekben szoktak kidobálni a hajókorláton keresztül a lelkiismeretes utasok, mikor visszatérnek a kontinensről. A Tengeralatti Könyvgyűjtő Társaság rendesen összeszedeti őket. A Tengerkisasszony igen pontosan elmondta az ilyesmit.

Ha tekintetbe vesszük a gyűjtés módját, nem csodálkozunk rajta, hogy a »Tengeralatti Könyvgyűjtő Társaság« ép oly gondosan válogatja meg kiadványait, mint azt idefönt teszik.

A kuzinom azt is megtudta, hogy a különböző képes folyóiratok, különösen a divatlapok, sokkal nagyobb értékkel bírnak, mint a regények — és kevesetebbek is. »Tudja, már régóta hozzá kellett volna fogni a rendes öltözködéshez« — mondta a Tengerkisasszony valami bugyborékoló nevetéssel a hangjában. — »Nem mintha nőietlenek volnánk. Csakhogy — ezt Mrs. Buntingnak is elmagyaráztam: — képtelenség, hogy a víz alatt valami igazán csinosat lehessen hordani: nem igaz? Képzelve el például, valami csipke!

— Pfuj, vizes lesz! — mondta Melville.

— Mint a spongea!

— Tönkremegy!

— És aztán, tudja — mondta nagyon komolyan a leány — az ember haja!

— Természetesen, — bólintott Melville — sohasem szárad meg.

— Igen, ez az, — sóhajtott a leány.

Melville kuzinomnak egyszerre világosság gyult az agyában.

— Ahá, persze! — kiáltott — ez hát az oka, hogy régi időkben...

— Ez az! — kiáltott a leány — igen, ez az! — Amikor ez a sok kiránduló, matróz, meg mindenféle egyéb nép nem zavarta még a tengerpartokat: — ak-

kor mi még kijöhettünk néha a napos sziklákra és leülhettünk és megszárihattuk a hajunkat. Akkor — persze, akkor az lehetséges volt. De most...

Heves mozdulatot tett a kezével és szomoruan nézett Melvillere, ajkába harapva. A kuzinom udvariasan sajnálkozott. — Az az átkozott modern szellem — morgogta szinte öntudatlanul.

De bár a divat és költészet nagy szerepet játszik a tenger világában: nem kell azt hinni, hogy a mi irodalmunk komolyabb termékei nem jutnak soha hozzájuk. Volt például, nem is rég, beszélte a Tengerkisasszony, egy vitorlás hajó kapitánya, aki a »Times«-nek valami cikksorozata után érdeklődött nagyon és aki, miután lekerült közéjük, (mert úgy kell érteni, hogy a tenger népessége főleg ezekből a »lekerült«-ekből áll), nemcsak hogy a »Times« másodpéldányait vette meg mindig, de az »Enciklopédika Britanika« példányaira is előfizetett. Garnett kapitánynak hívták és rengeteg sok könyvet hozott magával: tudniillik evvel volt megrakódva a hajója, meg a zsebei: és mikor a hajó mindenestől elmerült — hát a kapitány érkezett meg elsőnek és furcsa módon, fejjel lefelé, nem az általános szokás szerint: lefelé irányított lábakkal és kiterjesztett karokkal. A többi matróz aztán utána érkezett sorban...

No de azért a könnyebb literatura mégis csak a legkelendőbb odalent: regény meg hirlap. Amint a következők igazolják: főleg a regények és novellák voltak azok, melyekből a Tengerkisasszony az emberi élet és emberi érzések világát megismerte: és ezeknek tulajdonítható az az elhatározása is, hogy föllátogat a földre. És így, ha néha nem is tudta eléggé megbecsülni az emberi szellem magasabb, fenköltebb eszméit; ha meg is történt, hogy Adeline Glendowert és az életnek efajta, mélyebb jelenségeit bizonyos könnyelműséggel és léha-

sággal fogta fel, ha mindig inkább érzéseit követte a megfontoló értelem helyett: — hát mindez ezeknek a regényeknek és novelláknak tulajdonítható, melyek hibásan tüntették fel előtte az életet...

II.

Melville kuzinom, mint említettem, ilyen és másféle adatokból szerzett valami nagyon határozatlan fogalmakat arról: milyen is hát az az élet ott a tenger mélyén. Hogy az ő fogalmai mennyiben feleltek meg a valóságnak, az már más kérdés. Nagyon, nagyon különös világ az, amiről ő beszél: zöldes, áttetsző nedvesség, amegben ezek a lények libegnek: megvilágítva egy rémséges, foszforeszkáló szörnyetegtől; hullámozó erdőség, halványvilágu elfolyó ködökben, cikkázó, villogó halacsák, melyek a habok közt suhannak tova. Nem ülnek, nem állanak, nem jönnek-mennek az ott lakó lények: csak suhannak és libegnek, elfolyó, álomszerű körvonalakban.

Én meg abban sem vagyok egészen bizonyos, vajon csak a tenger-e az, ahol ez a hableány által leírt világ található. Hát az ujságok és a megfulladt könyvek? Nos, a dolgok nem mindig olyanok, mint amilyeneknek látszanak: majd beszélni fogunk róla valamelyik boldog, derűs téli délután...

A hableány megjelent, mondotta Melville és eltűnt ismét a titokzatosság homályában. Volt idő, hogy úgy tetszett neki: bánthatja és megölheti a leányt, mint akármelyik emberi lényt; máskor meg olyan érzései voltak, hogy ha az egész anyagi világot el tudná pusztítani és megsemmisíteni — ez a leány nem semmisülne meg soha. Vannak tengerek, melyeken végig nem szán-

tott még hajó és vannak mélységek, melyeket meg nem zavart még az emberi elme mérő-ónja. Nem tudok, nem mondhatok semmit. Csak Melvillere hivatkozom és arra a pár szegényes adatra, amit összeszedtem. Eleinte voltak apró, meglepő különösségek a leány körül, amik bizonytalanná tették lényét. Máskor anyagias és kézzelfogható volt, mint bármely földi lény.

Olyan világban élünk, melyben a csodák iránt megszűnt minden érzék: nem vagyunk a bámulatra és titokzatosságra berendezkedve. Tudomásul vesszük a tényeket és nem erőlködünk, hogy mélyökre hatoljunk. A Buntingok is egyszerűen tudomásul vették, hogy ez a hableány valóban és kézzelfoghatólag létezik és békésen elfogadták mindazt, ami rávonatkozott. Ez volt ő a Buntingoknak mindig és mai napig is ebben a formában él emlékezetükben.

III.

Az a mód, ahogy a Tengerkisasszony Mrs. Buntinggal azon az emlékezetes reggelen beszélt, mikor nedvesen és még szinte halszerűen feküdt a dolgozószoba kerevetjén: sokáig megmaradt a jelenlevők emlékezetében. Ugylátszik, első szavaival pályázott rá, hogy a derék asszony szívébe férközzék. Felült a kereveten, szemérmesen magára huzta a könnyű, tarka szőnyeget; néha elragadó zavarban sütötte le szemeit, néha pedig tele nyíltsággal és bizalommal emelte Buntingnére. Édes, zenélő hangja volt és olyan szép, szinte irodalmi stílusban beszélt, hogy bármely társasági hölgy tanulhatott volna tőle. Nyiltan és őszintén Mrs. Bunting kezeibe tette le sorsát; úgy mondta ezt maga Mrs. Bunting.

— Buntingné asszony, — így mesélte el maga

Mrs. Bunting, Melville kuzinomnak, drámailag visszaadva a Tengerkisasszony beszédét — engedelmet kell kérnem e tolakodásért, mert tudom, hogy tolakodás, de kényszerítve, igen, kényszerítve voltam rá és ha meghallgatja történetemet, Mrs. Bunting, bizonyos vagyok benne, hogy meg fogja találni — ha nem is teljes mentségét, mert hiszen meg tudom érteni, mily szigorúak az ön elvei — de legalább némi mentségét ennek a tolakodásnak, ennek a viselkedésnek, mely, jól tudom, méltán nevezhető szándékos tévesztésnek. Mert megtévesztés volt, Mrs. Bunting: — nekem sohasem volt görcsöm. De, Mrs. Bunting... (és itt Mrs. Bunting hatásos, érzelmes szünetet tartott) nekem sohasem volt anyám.

— És beszédközben, — folytatta Mrs. Bunting Melville kuzinomnak — a szegény gyermek könnyekben tört ki és bevallotta, hogy sok-sok év előtt született, valami borzasztóan különös módon, valami utálatos helyen, Cyprus közelében — és hogy nincs vezetékneve. De tudja, az egészhet olyan kedves hangon mondta el és a mozdulatai olyanok, mint egy valódi hölgyé!

— Természetesen, — bólintott Melville kuzinom — vannak néposztályok, melyeknél az ember megbocsájtja az ilyesmit... Méltányosnak kell lenni...

— Ez az, — mondta Mrs. Bunting. — Aztán látja, olyan jól esett nekem, hogy azt mondta: szabadon engem választott, mint olyan valakit, akihez bizalommal fordulhat. Mert nem véletlenül jött ám hozzánk; kiválasztott minket. Napokig uszkált a part hosszában, — mondotta — és figyelte a népeket és — azt mondta — mikor meglátta az én arcomat, amint a fürdő lányokat nézem...

— Ilyen furcsa egy leány — folytatta Mrs. Bunting, elnéző, bocsánatkérő nevetéssel, míg barátságos szemeiben a meghatottság nedvessége csillant föl. — Az első

perctől kezdve, — azt mondja — egészen hevesen ragaszkodott hozzám...

— Ezt nagyon meg tudom érteni, — mondotta Melville kuzinom kenetteljesen — legalább bizonyos vagyok benne, hogy ezt mondta, bár az elbeszéléséből ki-maradt.

— Tudja, egész különösen hasonlít a dolog ahhoz a német meséhez... no, hogy hívják?...

— Undine?

— Igen, igen, ez az. És valóban, úgy látszik, Mr. Melville, hogy ezek a szegény teremtések halhatatlanok, legalább bizonyos mértékben. Az elemekből jönnek létre és aztán megint beolvadnak az elemekbe és — ép úgy, mint a mesében, tudja, nincs lelkük! Egyáltalában semmi lelkük sincs, nem furcsa? És a szegény gyermek ezt érzi. Nagyon is érzi. Már most, hogy lélekhez jussanak, ezeknek a lényeknek az emberek közé kell jönni. Legalább odalent így hiszik. És így jött ő Folkestonba. Hogy lelket szerezzen. Szegény gyermek, persze, az nagy hiány, hogy nincs lelke. Természetesen mi, akik mélyen tudunk érezni...

— Természetesen, — mondta Melville kuzinom, szinte látom mélységes komolysággal, lesütött szemmel, amint érzelmesen suttog. Mert az én kuzinom nagyon sokat gondolkozik, ha ráér.

— És úgy érezte, — folytatta Mrs. Bunting — hogyha majd feljön a földre, hát kedves emberek közé szeretne kerülni. Végre is ez a vágya érthető. De képzelje csak el, mennyi akadály! Tudta, hogy megjelenésével milyen buta szenzációt fog kelteni, különösen az uborka-szezonban, hogy rábámulnak majd, hogy muto-gatják... Nem, nem, ez nem volt inyére...

— Hát mi?

— Azt akarta, hogy éppen úgy bánjanak vele,

mintha földi lény volna: az akart lenni. És kért, hogy velünk maradjon, hogy családunk tagja lehessen, hogy ellessen, mi módon élünk mi, hogy ő is megtanuljon úgy élni. Kikérte a tanácsomat, hogy milyen könyveket olvasson és milyen szabónőknél varrasson és melyik lelkeszt hallgassa meg. Mindenben tőlem kér tanácsot. Egészen én rám bízta magát. És mindent olyan édesen tud kérni.

— Ühüm — mondta a Melville-gyerek.

— Csak hallaná őt! — kiáltott Mr. Bunting elragadtatva.

— Mégis csak másféle lény — elmélkedett a kuzinom.

— Igen, de ez nem zavar engem. És ő is szívesen beismeri.

A fiu habozott.

— Na és van valami vagyona? — kérdezte hirtelen.

— De mennyi! Beszél nekem valami dobozról — azt mondta, el van ásva a part közelében és délután Randolph megnézte azt a helyet. Másnap Fred kihuzta a sárból és Fitch hazahozta. Furcsa egy kis doboz, furcsa — fából van és az aljára egy hajó van festve, ezzel a névvel: »Wilders Tamás«, amit durva késsel vágtak bele. Kinyitottuk: — hát tele, telidestele volt arannyal meg egyébbel... drágakövekkel. Tudja, Randolph ért az ilyesmihez. Ő azt mondja, nem is lehet tudni, mekkora értéke van ennek... Csak az aranyakon valami furcsa vöröses folt van helyenként. De mit bánja ön azt, a leány ép oly gazdag, mint amilyen szép és kedves. Nos tehát, Mr. Melville, én gondjaimba akarom venni őt — és különben is, ha egyszer már a vendégünk... Igen — hiszen nekünk nincs titkunk egymás előtt, kedves Melville — igen, kineveljük őt és be fogom vezetni —

a társaságba. És mindenki úgy fogja ismerni őt, mint egy kedves, egyszerű leányt... csak egy pár beavatott fogja majd tudni a valóságot. Valami jó, megbízható cselédet kell csak szerezni hozzá, tudja, olyant, aki semmin se csodálkozik. Vannak még ilyenek, ha drágák is — és aztán majd valami hosszú, megfelelő szoknya kell csak, ami eltakarja...

— Eltakarja?

— A halfarkat, hisz tudja.

Melville kuzinom nyelt egyet és azt mondta: »persze, persze«. Ez a dolog sohasem fért egészen a fejébe. Hát igazán — halfark! Mindenféle illetlen, különös gondolata támadt. De valahogy érezte, hogy ezt a dolgot jobb nem tulságosan bolygatni. Most azonban mégsem tudta megállni, hogy meg ne kérdezze:

— Hát igazán — halfarka van?

— Mint a mekrili-halnak — mondta Mrs. Bunting és a fiu nem mert többet kérdezősködni.

— Furcsa egy helyzet — tette hozzá pár percnyi gondolkodás után.

— De hát mit tegyen? — mondta Mrs. Bunting.

— Természetesen — mondotta Melville kuzinom, aztán öntudatlanul ismételte: »Halfark...!«

Elénken és világosan állott szemei előtt a Mrs. Bunting által említett hal, ragyogó, tiszta körvonalaival, olajos fényű hátával, zöld és bibor pikkelyével és farkának hajlékony lapátjával.

— De mégis, nézze csak — mondta Melville kuzinom, a józan ész és a tizenkilencedik század tiltakozásával hangjában — egy halfark!

— Megtapogattam — mondta Mrs. Bunting méltóságteljesen.

IV.

A Tengerkisasszonynak Mrs. Buntinggal való társalgásából egyes dolgokat magától ettől a derék nőtől tudtam meg.

A Tengerkisasszony nagyon tévedett az elején. »Mily bájos négy leánya van — mondotta — és mily kedves két fia!«

— De szivecském — kiáltott Mrs. Bunting — hiszen csak két lányom van és egy fiam!

— Az a fiatalember, aki vitt — aki megmentett engem?

— Igen, az. És a másik két lány csak vendégünk. Nyaralóknak mindig van vendégük.

— Tudom, tévedtem.

— Persze!

— És a másik fiatalember?

— Csak nem Mr. Buntingot gondolja?

— Ki az a Mr. Bunting?

— Az a másik ur, aki...

— Nem!

— Hát más nem volt...

— De, egy pár nappal előbb...

— Mr. Melville-t gondolja? Ahá, már tudom! Maga Mr. Chatterisről beszél, édes fiam! Csakugyan pár nappal előbb bejött hozzánk, egy reggel! Egy magas, barna fiatalember, szép, hullámos hajjal: — úgy-e erről beszél? És olyan gondolkodó arca van. Fehér vászonruhában volt és leült a padra.

— Igen, azt hiszem — mondotta a Tengerkisasszony.

— Az nem a fiam. Az — az barátunk. Miss Adeline-nel van eljegyezve, az idősebbik Glendower-leánnyal. Egy napig volt csak itt. De azt hiszem, megint

eljön majd, ha Párisból hazafelé megy. No de illet! Hát igazán azt hitte, hogy nekem ilyen fiam van?

— Csakugyan, ostoba tévedés — mondta a Tengerkisasszony, aztán kis idő múlva: — No és el van jegyezve Miss Glendowerrel? És Miss Glendower?...

— Az a hölgy vörös ruhában, aki...

— Aki egy könyvet olvasott?

— Az — mondta Mrs. Bunting — az. Három hónapja vannak eljegyezve.

— Valóban! De úgy látszott... És nagyon szereti őt Chatteris ur?

— Hogyne!

— Nagyon?

— Hát persze! Ha nem szeretné...

— Természetesen — mondta most a Tengerkisasszony elgondolkodva.

— És mindenképen kitűnő házasság. Nagyon összeillenek...

És Mr. Bunting, rövid, de beható előadásban elmagyarázta Mr. Chatteris helyzetét, nem feledve ki, hogy Mr. Chatteris egy »earl« unokája (miért is hagyta volna ki?) és hogy Miss Glendowernek, bár ő csak kereskedővérből származik, mekkora vagyona van. A Tengerkisasszony nagyon komolyan figyelt. »Fiatal ember, tudja, kedvesem, még nagyon, nagyon sokra viheti. És a leány olyan komoly, olyan okos, mindig olvas. Még azokat a borzasztó könyveket is olvassa. Még azt a művet, a Szegények helyzetéről. Ő nagyon sokat tud a szegényekről, hogy mit csinálnak, mit esznek és hogy milyen sokan laknak egy szobában. Tudja, egy szobában, olyan sokan — igazán borzasztó. Ő nagyon jótékony is. És olyan méltóságteljes — még a politikai pártokat is ismeri! És aztán munkásasszonyokról úgy tud beszélni,

még üzleti dolgokhoz is hozzászól. Csodálatos. Akkurát Marcella grófnő, mintha a könyvből volna kivágva.

És a derék asszonyság itt egy illusztrált regényről kezdett beszélni, amit szintén Miss Glendower kölcsönzött neki.

— Eljön még ide? — kérdezte a Tengerkisasszony minden gondolkodás nélkül, a szóáradat közepén.

A kérdés elveszett a »Marcella grófnő« elbeszélésébe, így tehát a Tengerhölgy később megismételte. Am Mrs. Bunting annyira bele volt merülve a mesébe, hogy most se hallotta. A Tengerkisasszony, azt hiszem, sóhajtott egyet, de Mrs. Bunting ezt se vette észre.

V.

Még talán Mr. Buntingnak is, aki pedig mindent, nagyon nyugodtan fog fel (kivéve, természetesen, a gorbomaságot és a szemtelenséget) mondom, talán még neki is egy kicsit furcsának tűnhetett, hogy itt ül a boudoirban, aki végre mégis csak a legendák honába tartozik.

Azért voltak a boudoirban, mert Mrs. Buntingnak vendégei voltak és mert a Tengerkisasszony hiába mondta, hogy nem, Mrs. Bunting váltig azt állította róla, hogy fáradt és nem bírná ki most a társaságot. »Ilyen utazás után!« — mondta Mrs. Bunting. Hárman voltak, Adeline-vel együtt. A másik három lány, Freddelel együtt a lépcsőkön álldogált, nagy bosszuságára a szolgáknak és a halfarkról beszéltek, meg a habléány-elméletekről. Mrs. Bunting megtiltotta nekik, hogy most zavarják őt és a Tengerkisasszonyt és ez nagyon bosszantotta őket. Egy ideig játszottak, de nagyon szórakozottan és egyre a boudoir kis ablakára vetődött a szemük.

Mr. Bunting az ágyban feküdt.

A hölgyek tehát leültek és beszélgettek. Betti és Mabel sokkal jobb modoru lányok voltak, semhogy tulajdonképpen sokat kérdezősködtek volna a Tengerkisasszony életmódjáról, meg arról, hogy mégis hol szokott lakni, ha otthon van, meg hogy kit ismer és kit nem ismer? De őszintén szólva, mindezt nagyon szerették volna tudni. A Tengerkisasszony pedig magától nem mondott semmit, legfeljebb mindennapi dolgokról társalgott, kedvesen, jó modorban. Látszott rajta, hogy nagyon jól érzi magát a levegőben és különösen annak örül, hogy egészen száraz. A tea elragadta őt.

— Hát maguknál nincs tea? — kérdezte Miss Glendower és most végre igazán bámuini kezdett.

— Már hogy volna?

— Igazán nincs?

— Soha életemben nem ittam eddig. Hogy lehetne a tenger alatt teát főzni?

— Mily különös — mily csodálatos világ! — kiáltott merengve Adeline. És Mrs. Bunting is hozzátette: »Nem tudok világot elképzelni tea nélkül«.

Azután még egy csészével töltött a Tengerkisasszonynak. De hirtelen megállt, mialatt öntötte.

— Remélem — mondotta — bár még nincs hozzászokva... Csak nem fog ártani. — Adelinere nézett: — No, hiszen kínai tea.

És teleöntötte a csészét.

— Felfoghatatlan egy világ — mondotta Adeline. — Teljesen érthetetlen.

Sötét szemeit gondolkodva emelte a Tengerkisasszonyra. — Felfoghatatlan — ismételte különös hangon.

A Tengerkisasszony mosolyogva nézett rá.

— Most képzelheti — mondotta — mily csodálatos előttem mindez, amit itt látok.

De Adeline képzelőereje munkába lépett már és nem hagyta elvonni figyelmét. Csodálkozó figyelemmel szemlélte néhány perzig a Tengerkisasszony modorának választékosságát, mely Mrs. Buntingot úgy le tudta bincselni.

— Nagyon, nagyon különös világ lehet — mondotta aztán és biztatólag nézett rá.

De ennél többet nem tehetett és a Tengerkisasszony nem látszott hajlandónak segiteni őt.

Szünet volt, mialatt más témát kerestek. Az asztalon egy szál rózsa illatozott és így a virágokra tért a szó.

— Maguknál nincsen? — próbálkozott újra Miss Adeline. — Milyen szép lehet pedig a sziklák között.

És a Tengerkisasszony mondta, hogy igenis vannak.

— És a halak — vette fel a szót Mrs. Bunting. — Hiszen gyönyörű halak lehetnek!

— Igen — mondta a Tengerkisasszony és fáradtan hátradült, — vannak olyan halak is, amik az ember kezéből esznek.

Mrs. Bunting elragadtatva kiáltott föl. Ez borzasztóan tetszett neki, hogy a kezéből esznek az embernek! Egy pillanatra látta a mélységeket, valami olyanféle dolognak, ahogy az akváriumot látta a Temple-ben: még talán az aranyozott üvegrámákat is hozzáképzelte. Most egy ideig a világitásról beszéltek. A Tengerkisasszony azonban ügyesen kisiklott a kérdések elől és a napfényre tért.

— A napfény oly aransugáros itt — mondotta. — Mindig ilyen aransugáros?

— De maguknál az a szép, zöldes-kék nüansz

lehet szép, amit néha az Akváriumban lehet látni — kezdte újra Miss Glendower.

— Mi kissé mélyebben lakunk — mosolygott a Tengerkisasszony. — Tudja, ott minden foszforeszkál, mint a nagy városok éjjel, mint a kivilágított kikötők.

— Valóban? — mondta Mrs. Bunting, kezében a Strand-dal. — Egészen fényes?

— Egészen — bólintott a Tengerkisasszony.

— De — küzködött Adeline — sohasem alszik ki ez a fény?

— Ott nincs nappal és éjjel. Nincs idő és semmi ilyenféle...

— Nos, hát, ez nagyon furcsa — szólt Mrs. Bunting, a harmadik teáscsészével kezében. — Hát akkor vasárnap sincsen?

— Nem, nem — kezdte a Tengerkisasszony. Legalább nem rendszeren... Természetesen, hallunk néha szép himnuszokat, amit utasok énekelnek a hajón...

— Oh igen, én is énekeltem lánykoromban vasárnap a hajón! — kiáltott Mrs. Bunting, észre sem véve a Tengerkisasszony finom fogását, melylyel ezt az átmenetet előidézte.

Később mégis jött egy kis alkalom — nagyon különös módon. Miss Glendower egy-két megjegyzést kokárdtatott »nemi problémák«-ról. A társalgás egyszerre nagyon komoly lett, Miss Glendower fölényesen szólt. A Tengerkisasszony kissé tapasztalatlannak látszott.

— Igazán nem tudom — mondotta Miss Glendower egy bocsánatot kérő, szelíd mozdulattal, mikor látta, hogy kissé nagyon is nem értik meg.

— Az embernek ott kellene lenni önöknél. Tenger-
gyermeknek kellene születni.

— Tenger-gyermek? — kérdezte a leány.

— Nos, igen... Hát hogy hívják a maguk kicsikéit?

— Miféle kicsikéket?

Egy percre nyílt csodálkozással nézett rájuk, a halhatatlanoknak halhatatlan csodálkozásával, melylyel az enyészet és halál és örökös átváltozás világát tekintik. Azután összeszedte magát, arckifejezéséből ítélve.

— Nos igen — mondotta később megegyezve Adelinevel — Nálunk egészen más. Itt olyan különös minden. Egészen másképen érzem magam. Még sohasem volt úgy felfésülve a hajam. Fürdőruhát is ma vettem fel először.

— Hát mit hordanak ott? — kérdezte Miss Glendower. — Felteszem, nagyon csinos dolgok?...

— Egészen más kosztüm — mondotta a Tengerkisasszony és lehajtva fejét, egy morzsát csipett föl a tálcáról.

Mrs. Bunting ekkor egy pillanatra élesen ránézett a Tengerkisasszonyra. E pillanatban, úgy képzelem, bizonytalanul villant fel elméjében, hogy mennyire terjedhet a pogány lehetőség. De aztán megnyugodott. Hiszen itt volt előtte a habléány, kézzelfoghatóan, jószabásu ruhában, szép, aranyhaja Gretchen-frizurába kötve — és szemeiből annyi őszinte ártatlanság sugárzott, hogy Mrs. Bunting gyanuja elszállott és megenyhült.

Hogy Adeline-nel is úgy volt-e, azt már nem merném olyan biztossággal állítani.

HARMADIK FEJEZET

Az újságírók

I.

Az érdekes az a dologban, hogy a Buntingok csakugyan beváltották azt a programot, melyet Mrs. Bunting állapított meg. És — legalább egy ideig — sikerült is a Tengerkisasszonyt közönséges emberi lénynek feltüntetni, dacára a partraszállás tanuinak és dacára a különböző suttogásoknak és aknamunkáknak, melyek nemsokáig váratlak magukra. Az a bizonyos megbízható cselédleány, amilyen akad még, ha drága is, eskü alatt elmondta az egész dolgot az unokabátyjának, aki viszont eskü mellőzésével mondta tovább egy pályáján most emelkedő újságírónak, a következő vasárnapon. A pályáján emelkedő újságíró hitetlenkedett. De kérdezősködött is. Végre meggondolta a dolgot és elhatározta, hogy »ráfekszik« az ügyre. Nemsokára rájött, hogy ő már nem az első érdeklődő, a cselédleány unokabátyja igen bőbeszédű legény volt, ha volt miről fecsegnie.

Végre az újságíró szimatolni kezdett két folkestoni hirlapnál és megtudta, hogy már azok is ismerik az ügyet. Eleinte úgy szerették volna letagadni, de az imponáló megjelenés, amivel az emelkedő újságíró érvényt tudott szerezni magának, végre is lefegyverezte őket. A mi újságírónk belátta ezek után, hogy nincs veszteni való ideje. Annak okáért telefonált a »Daily Sunfire« és a »New Paper« lapokhoz. Mikor azok kérdezősködni kezdtek, egyszerre nagyon határozottan lépett föl. Kockára tette egész újságírói reputációját.

— Kijelentem, hogy van valami a dologban — mondotta. — Belemegyek.

A »Daily Sunfire« szkeptikus, de érdeklődő álláspontot foglalt el, a »New Paper« pedig bukfencet hányt örömeiben. »Hableány, végre!« És vezércikket írt.

Az ember azt hinné, hogy erre már igazán kipattant az egész ügy. Pedig dehogy. Vannak dolgok, amiket még akkor sem hisznek el az emberek, ha nyomtatva olvassák. Persze, a Buntingok és a Tengerkisasszony kétségbeestek, mikor egy szép napon kezdtek kopogtatni az újságírók és mikor egész titkuk kiabálva vigyorgott szemükbe a »New Paper« hasábjairól. Már látták, mint terjed el futótüzként a hír, elképzelték a kérdezősködések özönlő tengerét és a feléjük irányított kodak-sortüzet. A beleselkedő embertömegek már ott rémlettek az ablakok előtt. Az összes Buntingok fel voltak háborodva a borzalomtól. Adeline volt legdühösebb.

— Csak nem lesznek ennyire merészek? — mondotta. — Hiszen ez rettenetesen bántaná Harryt! — És szobájába vonult vissza.

Ezuttal nem tudott feltűnést kelteni. A többiek körülülték a Tengerkisasszonyt, amint karjára támaszkodva, félig feküdt a kereveten.

— Közölni fogják a fotografiánkat a lapokban — mondotta az idősebbik Bunting-leány.

— Az enyimet ugyan nem! — mondta a huga. — Borzasztó! Elmegyek a szerkesztőségbe és visszaveszem.

— Meg fogják interjувolni a papát.

— Nem, nem — kiáltott Mr. Bunting elrémülve.

— Az anyátok...

— A te dolgod kedvesem — mondta Mrs. Bunting.

— Csakis a papáé — bólintott Fred.

— De nem tudok — nyögte Mr. Bunting.

— Nos valakinek csak beszélni kell velők. Tudod, hogy eljönnek.

— De hiszen minderre nincs szükség — szolt most közbe a Tengerkisasszony, kezében a »New Paper«-rel. Nem lehet megakadályozni az egészet?

— Akkor nem ismeri a mi ujságíróinkat! — mondta neki Fred.

Melville kuzinom finom tapintata mentette meg végre a helyzetet. Ő értett valamit az ujságíráshoz és beszélt már hozzám hasonló irodalmi emberekkel is. Épen akkor érkezett, mikor a Bunting-család már oda volt a réműlettől és kétségbeeséstől.

— Először is nem kellett volna annyira megijedni — magyarázta az asszonynak. — De azért azt hiszem, még segíthetünk a bajon. Mindent rendbehozunk. Hadd lássam csak én azokat az ujságíró gyerekeket. Majd lekenyerezem én őket.

— Te? — mondta Fred.

— Hát persze. Megállítom én az egész lármát, csak bízd rám.

— Hogyan, elhallgattatod őket?

— El én.

— De hogyan? — kérdezte egyszerre Fred és Mrs. Bunting. — Csak nem vesztegetés?

— Vesztegetés! — kiáltott Mrs. Bunting. — Nem vagyunk Franciaországban! Angol lapot nem lehet megvesztegetni!

— Csak bizzatok rám! — hengegett Melville, aki elemében volt.

És rábízták, erősen áhitva, bár nem nagyon bízva, sikerében.

Hát szó, ami szó, csodálatosan intézte a dolgot.

— Mi van avval a habléánnyal? — kérdezte a helyi érdekű ujságírókat, mikor újból visszatértek. Ezek a helyiérdekűek együtt szoktak járni, fogalmuk se volt róla, hogyan csinálják a magasabb ujságírást. — Mi van azzal a habléánnyal? — ismételte a kuzinom, míg a helyiérdekű ujságírók előzékenyen, de kissé bútan várták, míg a másik beszél.

— Félek, hogy valaki felültette magukat — mondotta Melville kuzinom. — Micsoda gondolat! Habléány!

— Mi is úgy gondoljuk — mondta a fiatalabbik. Hiszen tudjuk, kérem, hogy kacsá. De mégis a »New Paper« egész hasábot irt.

— A »Daily Sunfire«-ban is benne volt — tóditotta a másik.

— Hát mi az ördög piszkálja ezeket a krajcáros kereplőket! — dühöngött a kuzinom. — És maguk a folkestoni hireket londoni ujságokból szedik? — Furcsa.

— De hát azok hogy tudnak róla? — kérdezte az öregebbik helyiérdekű ujságíró.

— Tőlem kérdezik?

A fiatalabbiknak hirtelen ideája jött. Noteszt vett elő.

— Ha volna kegyes, uraságod, és diktálna nekünk egy pár sort, hogy mégis mit írjunk.

És Melville kuzinom diktált.

II.

A fiatal, kezdő ujságíró, aki először foglalkozott a habléány-kérdéssel, a következő este elment Banghurst-höz, a »Daily Sunfire« szerkesztőjéhez.

— Ott voltam és láttam — lihegte. Vártam a kapu előtt és láttam, amint kocsiba tették. Beszéltem az

egyik cseléddel is — beférkőztem a házba, villamos-szerelő képében, telefont javítani... elvágtam a drótot... Tény és való, szerkesztő ur... tény és való... habléány, halfarkkal... igazi halfarka van... Ott voltam...

— Miről beszél itt? — kérdezte Banghurst íróasztala mellől.

— A habléányról — igazán habléány! Folkestoneban!

Banghurst elfordult és a tollát veregette a tintatartóba.

— No és? — kérdezte szünet után.

— Be van bizonyítva! Az a cikk, ami megjelent...

— Az a cikk, ami megjelent, baklövés volt, a legnagyobb azok közül, amit elkövettünk, fiatal ember.

Banghurst még mindig makacsul háttal ült.

— Hogy-hogy?

— Nem kereskedünk többé habléányokkal.

— Csak nem akarja elejteni?

— De igen.

— De hiszen a habléány nem mese. Az a valóságban megvan és él.

— Hadd éljen!

Most végre odafordult a fiatal újságíróhoz, de az arca merev és a hangja határozott volt.

— Hát azt hiszi, a mi közönségünk elhisz valamit, egyszerűen csak azért, mert az igaz? Nagyon jól tudják ők, hogy mit higgyenek el és mit ne higgyenek el — de a habléányt elvből nem hiszik el. Erre mérget vehet. Miattam, fiacskám akár az egész tengerpart tele lehet rakva habléányokkal szép sorba, az egész part. Elöttem a fő a mi reputációnk. Egyáltalában, fiatal ember, maga nem az az újságíró, aminek én gondoltam. Ugy-e maga volt az is, aki azt a vacak fölfedezést hozta, amit a kémikusok csináltak?

— Hát én, mert igaz is.

— Hja, ja!

— A Royal Akadémiából kaptam.

— Fiacskám, miattam kaphatta az öreg Belzebub-tól is. Amit egyszer a közönség nem hisz el, az nem tény. Ha valami igaz, az még rosszabb. Azért veszik meg az ujságot, hogy bevegység, amit hozunk és nekünk arra kell vigyáznunk, hogy könnyen csuszson le a torkukon. Mikor maga nekem azt a habléányt hozta, hát leadtam, mert azt hittem, hogy fürdő-botrány vagy valami hasonló lesz belőle. Az ilyesmit megértik. Magának, mikor Folkestoneba ment, Salisburyről kellett volna irni és a bandáról, meg a kávébehozatalról. De nem, magának Folkestoneba kell menni, ilyen egy ízé — vacakért!

— De Salisbury — Salisbury igazán nem ment Folkestone-ba.

Banghurst vállat vont.

— Mi az ördögöt bánom én! — kiáltott kétségbeesetten.

A fiatalember gondolkodott. Eltűnődve szemlélte percekig Banghurst hátát. »Talán egy krokít írhatnék belőle, — mondta végre. — Valami olyan kávéházi beszélgetést. Két ember viccesen beszélget a habléányról. Az egyik hisz benne, a másik nem. Vagy effajta valamit!«

— Semmit, — intette le Banghurst zordonan — Még azt hiszik, azok ott, az előfizetők, ki akarjuk figurázni őket. Azt hiszik, ironikusak vagyunk. Ki nem állhatják az iróniát.

A fiatalember még akart mondani valamit, de Banghurst háta határozottan azt látszott kifejezni, hogy az interwiew-et befejezettek tekint.

NEGYEDIK FEJEZET

Parker, a kitűnő cseléd

I.

Ha mindezekből az olvasó fogalmat tudott szerezni mindarról, ami a Tengerkisasszony megjelenése és partraszállása óta történt, s hogyan lehetett, hogy az emberi társadalomban ez a megjelenés nagyobb izgalmat nem keltett, — fáradtságom nem volt hiábavaló. A kisasszony biztos és határozott tervszerűséggel el tudott intézni mindent, a maga kis körében, a Buntingok között. Egy hónap alatt olyan kitűnően elintézett mindent, hogy — eltekintve kivételes szépségétől és attól a különös és leirhatatlan valamitől, ami a mosolyában volt — egészen valószínű és elképzelhető emberi lénygé vedlett csakhamar. Kétségkívül, nyomorék volt, annak kellett tekinteni őt. Mrs. Bunting erről a dologról komolyan, de kissé szűkszavuan beszélt. Valami szerencsétlenséget emlegetett, ha a vendégei érdeklődtek. A kisasszonyt még fiatalon érte ez a szerencsétlenség. És hogy most már jól van azért, csak persze tolószékben kell ülnie és ami a ruháit illeti...

— Természetesen, — tette hozzá Mrs. Bunting — biciklizni nem fog soha többé.

Ezzel szokta befejezni a Tengerkisasszonyról tartott előadását.

II.

Parkerben kétségkívül valóságos kincset talált Mrs. Bunting és a Tengerkisasszony. Parker még fiatal volt, de valami indiai asszony szolgálatában rendkívüli és megfizethetetlen tapasztalatokat szerzett. Azonkívül megcsalta őt egy fiatalember, akiben nagyon bízott és azóta Parker

hallgatag és méltóságteljes volt. Az életnek, ugymond, nincs többé meglepetése számára. Megtette a kötelességét és nem beszélt róla soha. Nem lehetett őt másként elképzelni, mint hallgatagnak, mindig rendesnek, mindig tisztának, lefésült hajjal és komolyan, parancsra várva, leeresztett karokkal. A hangja mindig halk és tiszta és tisztességes.

Ezt a nőt Mrs. Bunting vette föl természetesen, mert a Tengerkisasszony teljesen tapasztalatlan volt az ilyesmiben. Mrs. Bunting kissé ideges volt, mikor rá kellett térni arra a bizonyos kényes pontra.

— Értse meg, — mondotta Mrs. Bunting Parkernek, — hogy a kisasszony, — a kisasszony lábbadozó beteg.

— Igenis, naccsága — felelte tiszteletteljesen Parker, készségesen hajlandónak mutatkozva arra, hogy mindent megértsen, ami a kötelességeihez tartozik.

— Tényleg — folytatta Mrs. Bunting, nagy buzgalommal gyűrve az abrosz csücskét — tényleg, a kisasszonynak halfarka van.

— Halfark! Igazán, nagysága? És fáj az?

— Oh nem, nem fáj, dehogy fáj. Csak persze, nem kell ám elmondani.

— Dehogy, nagysága — mondta Parker, mintha azt mondaná: »Ezt nem kell külön megjegyezni.«

— Hát érti? — Mrs. Bunting föltekintett és erősen ránézett Parkerre.

— Hogyne, nagysága — mondta Parker és egy izma sem rándult meg. Így fejezték be ezt a kérdést és Mrs. Bunting, ha ezekre a pillanatokra gondolt, mindig elégedetten föllélegzett.

Parker nemcsak diszkrét volt, de ügyes és okos is. Ő volt az, aki azt a hosszú, sleppes öltönyt csinálta; aki azt a praktikus ágyat föltalálta, akinek taná-

csára tolószéket szereztek be a »beteg kisasszony« részére, mikor a kertbe, vagy az utcára vitték. Eddig Fredet kellett segítségül hívni, ha a Tengerkisasszonynak férfikarra volt szüksége. De Parker meggyőzte őket, hogy az nincsen rendben, örök hálára kötelezve ezzel Miss Mabelt. Arról is beszélt, hogy kocsit kell fogadni, nagy öröme a Tengerkisasszonynak. Ő intézte a Tengerkisasszony kirándulásait, vagy ha fürdeni ment. Amit Parkerrel tett vagy művelt a Tengerkisasszony, az mind jó volt; amit Parker ajánlott, az mind kíváncsnak és megfelelőnek tűnt. Parker határozta meg igazán a Tengerkisasszony helyzetét a világban és ő rántotta ki abból a kinos és lehetetlen viszonyból, melyben a Buntingok között élt. Kicsi és nagy dolgokban mindig kezére járt. Neki jutott eszébe, hogy a Tengerkisasszonynak névjegyeket kell nyomtatni, ami meg is történt, így: »Miss Doris Thalamia Waters.«*

Ezer ilyen apró, okos kis ujitást hozott be ez a Parker. Például egyszer a boltban, mikor Mrs. Bunting mindenféle intim dolgokat vásárolt, Parker hirtelen közbeszólt:

— Itt vannak harisnyák is — mondotta halkán.

— Harisnyák! — kiáltotta Mrs. Bunting.

— Azt hiszem, asszonyom, harisnyákra is szüksége van a kisasszonynak — mondotta Parker nyugodtan, de határozottan.

Mert, ha meggondoljuk, miért mentene föl egy hölgyet elkerülhetetlen hiányossága attól, ami elkerülhető?

Erre Mrs. Bunting sohase jött volna rá!

* Tengervíz kisasszony.

III.

Hadd tegyek még hozzá bánatosan, de végtelen tisztelettel valamit Parkerről, mielőtt eltűnne szemünk előtt.

Be kell vallanom, bár nem esik jól, hogy Parker kisasszonyt én szereztem be mostani helyére. Hightonba, Lady Jane Glanville-hez, a kitűnő nőagitátorhoz. Voltak bizonyos dolgok, amiket világosan akartam látni, bizonyos jelenetek és beszélgetések, melyekre szükségem volt a valószínűségi feltételek betartása céljából. És amit ez a Parker láthatott és tapasztalhatott, az e tekintetben mindennél többet ért.

Egészen nyíltan beszéltem vele. Nem tett úgy, mintha nem értene engem, vagy mintha bizonyos dolgokhoz nem értene. Mikor befejeztem, közönyös pillantással mért végig.

— Erre nem gondoltam, Sir — mondotta. — Ez nem egyezett meg szolgálati teendőimmel.

— De!... Hiszen semmi baja sincs abból magának, ha megmondja...

— Nem tehetem, Sir.

— Senkinek nem ártana vele.

— Nem amiatt, Sir.

— Aztán, nézze, gondoskodnék róla, hogy ne veszítsen vele semmit.

Udvariasan nézett rám, jelezve, hogy nincs több mondanivalója.

És a hajthatatlan Parkeren mult, hogy nagyon finom és kedves dokumentumok örökre homályban maradtak. Pedig a finom célzásokat abbahagyva, a végén egészen durva nyíltsággal akartam megvesztegetni: — ő azonban a társadalmi felsőbbségem iránti köteles tisztelettel háritott el mindent.

— Erre nem gondoltam, Sir — ismételte. — Egyáltalában nem egyezett meg szolgálati teendőimmel.

Es ha a végén elbeszélésemet bármely tekintetben tökéletlennek, vagy nemkielégítőnek találná az olvasó, kérem őt, emlékezzék rá, hogy a hajthatatlan Parker állót utjában valószínűségi igyekezetem megvalósításának.

ÖTÖDIK FEJEZET

Harry Chatteris távolléte és visszatérése

I.

Ez a kitérés, Parker és az újságírók miatt, bizonyára eltérített kissé elbeszélésemtől. De azért el lehet képzelni, hogy míg a kezdő újságíró információk, remények és Banghurst után szaladgált és míg Parker ujtásokon gondolkodott, a dolgok szépen fejlődtek és virágoztak a Folkestone Riviera örökzöld fenyvesei mögött. Miután a Buntingok kissé megnyugodtak a nyilvánosságtól való rettegés izgalmai után: először gyöngén, később azonban mindig világosabban észlelhető lett, hogy az egész családnak abbeli örömét, hogy ilyen szép, gazdag és bizonyos tekintetben választékos vendégük van, mint Miss Waters, mondom, ezt az örömet nem osztotta teljes mértékben a család rendes két vendége, a Glendower lányok.

Ez a kis ellentét rögtön kipattant, az első alkalommal, hogy Mrs. Bunting Adelinevel beszélt az új be rendezkedésről.

— Hát igazán, egész nyáron nálunk marad? — kérdezte Adeline.

— Bizonyára, kedvesem, talán nem bánt ez téged?

— Kicsit csodálkozom.

— De kedvesem...

— Harryra gondolok. Szeptemberben lesznek a választások... és nekünk részt kell venni bennük...

— De hát attól félsz, hogy ez a lány...

— Borzasztóan utba lesz.

Kis szünet mulva még hozzátette:

— Engem is zavar a munkámban.

— De kedvesem!

— Csak zavart csinál — mondta Adeline.

Mrs Bunting kinézett az ablakon.

— Azt hiszem — szolt aztán — nem lesz ebből Harrynak semmi kellemetlensége. Hiszen tudod, hogy lelkesedünk mindannyian az ő ügyéért. Randolph mindent meg fog tenni! Hát igazán azt hiszed, hogy utban lesz?

— Hát nem?

— Talán még segíteni is fog! Például korteskedhetne. Nagyon vonzó jelenség, hisz tudod, kedvesem.

— Nekem ugyan nem. Nem bizom benne.

— No jó, de másoknak. És Harry mondta, hogy választáskor mindenki, aki tehet valamit, tegye azt. Csak idejében legyen megtéve. Tudod, Mr. Fisonnal beszélt erről. Ha szép lányok választanának, mondta...

— Ezt Fison mondta, nem Harry. És különben is, ez a hölgy nem segíthet nekünk.

— Azt hiszem, rosszul ítéled meg, kedvesem. Ő maga kért...

— Hogy segíteni akar?

— Igen, erről beszélt — mondta Mrs. Bunting elpirulva. — Kérdezősködött a választásról, meg hogy

mi az és hogy milyen jelölt Harry, meg ilyenfélé. Nagyon érdekli a dolog. Alig győzők neki felelni.

— No és ezért tartja azokat a hosszú társalgásokat Mr. Melvillevel, még Fredde is, úgy, hogy a flu egészen elhanyagolja Mabelt?

— Ugyan! — kiáltott Mrs. Bunting.

— No hát nekem ugyan nem kell a korteskedése — mondotta Adeline. — Mindent elrontana. Ő nagyon is frivol és léha. Igen. Csodálkozó szemekkel néz az emberre és nem tud komoly lenni...

— De kedvesem...

— Kedves Mrs. Bunting, maga nem tudja elképzelni, hogy mit jelent rám és Harryra nézve ez a választás, meg az én — az én tanulmányaim. Ez a lány most keresztül huz mindent — mint valami ellenmondás.

— Ugyan, ugyan, kedveském! Soha nem hallottam őt ellenmondani.

— Oh, tudom, azt nem. Ám... Mégis csak van vele valami... Az ember érzi, hogy például a legfontosabb és legvitálisabb dolgokat semmibe veszi. Nem vette ezt észre? Más világokból jött hozzánk.

Azután más hurokat kezdett pengetni.

— Általában, azt hiszem, nagyon könnyen vesszük mi ezt az ügyet. Hiszen azt sem tudjuk: kicsoda tulajdonképen ez a lány? Odalent, odakünt, lehet ő bármi. Bizonyosan voltak okai, hogy idejöjjön.

— Ugyan! — kiáltott Mrs. Bunting. — Ez hát a jótékonyság?

— De hát hogyan élnek azok?

— Ha nem élnének úri módon, hát nem volna neki sem olyan uri viselkedése.

— Az ám. Nagyon uri dolog idejönni — mikor meg se hívták.

— Elég, ha utólag hívtam meg — mondta Mrs. Buntingné nemesen.

— No, már látom, a néni jóban van vele.

— Édes fiam, ez kötelességem. Ha féltőn kedves volna, mint amilyen, szeretni kellene őt. Aztán elfelejt, miért jött ide.

— Elfelejttem? Sohase tudtam.

— Azt hiszem, a mai világban, amikor mindenütt szinte divat a materializmus, meg az istentelenség, amikor az is, akinek van lelke, igyekszik megszabadulni tőle: — akkor igazán tiszteletreméltó, ha valaki, akinek nincs, szerezni igyekszik:

— Hát ő igyekszik?

— A plébános ur kétszer jön hozzá hetenkint. Többször is jönne, ha nem volna annyi dolga a konfirmációval.

— Tudom, tudom, de amikor itt van, akkor a kisasszony kezét fogja és halkán beszél hozzá és mosolyog: — a kisasszony pedig néha csakhogy el nem neveti magát. Szépeket beszélhet.

— Mert őt is megnyerte a kedvességével. Mr. Flange pedig persze hogy igyekszik, hogy a vallást vonzóvá tegye neki.

— No, én attól félek, nem sok lelket fog csöpögtetni beléje. Másrészt pedig úgy rémlik nekem, hogy a kisasszony evvel vajmi keveset törődik.

Az ajtó felé ment.

Mrs. Bunting most már megharagudott. Végre is, ő két leányt és egy fiut nevelt föl és nincs szüksége rá, hogy akárki is kioktassa.

— Kedvesem — mondta határozottan — bizonyos vagyok benne, hogy félreismered Miss Waters-t. Felületes szemléletre lehet, hogy lénak látszik. Talán mert szereti a tréfát. De hát elvégre, ez felfogás dolga. Alap-

jában véve azonban bizonyos vagyok, van olyan komoly természetű, mint akárki. Nagyon gyorsan ítélte meg. Ha jobban ismernéd... tán mint én...

Mrs. Bunting sokatmondóan elhallgatott.

Adelinének két piros folt jelent meg az arcán. Megfordult az ajtóban.

— Abban — mondotta — bizonyos vagyok, hogy Harry meg fog egyezni velem, ami az ő »segítségére« vonatkozik. Minekünk megvan a magunk dolga. Eszméket kell fejlesztenünk és eszméket kell terjesztenünk. Harrynak megvannak a maga nézetei — nagyszabású, széleskörű tervek.

— Remélem, kedvesem, mégis csak meg fogsz bizni egy kicsikét legalább az ítélőképességemben — mondotta Mrs. Bunting hangsúlyozva.

Adeline kinyitotta száját és becsukta megint, anélkül, hogy szólt volna. Ezután már igazán nem mondhatott egyebet, csak amit később megbánt volna.

Az ajtó kinyílt és erősen becsukódott. Mrs. Bunting egyedül maradt.

Egy óra múlva azonban találkoztak az uzsonnánál és Adeline modora a Tengerkisasszonnyal és Mrs. Buntinggal szemben oly előzékeny és szives volt, amilyen csak lehetett. Mr. Bunting szokatlanul beszédes volt az asztalnál, nagy részletességgel adta elő, hogy milyen fényes ideája támadt, ki fogja irtani a kertek alján a gyomot és a televényt szőlővel fogja beültetni. Fényes idea, ismételte többször, fényes idea.

De most itt az ideje, hogy néhány szót szóljunk a kitűnő Chatterisről, aki Melville kuzinom elbeszélésében a főszerepet játszotta. Egyetemi éveimben véletlenül ismertem őt: ott nagyon kitűnő ember volt, okos, előzékeny, zseniális. Nagyon jóképű fiú, elegáns, magas termet. Az utóbbi időben valami leány- vagy asz-

szonyhístória keringett felőle — de a családja eligazított mindent és gazdag nagybácsija számlákat fizetett. No, nem mind — a nagybácsi nem volt szentimentális természetű, de épen eleget. A család nem nagyon gazdag és rengeteg nagynéni tartózkodik benne. Soha ennyi nagynénét nem láttam még egy családban. De Chatteris olyan csinos és tehetséges és jómodoru fiatalember volt, hogy a nénék mind szerették őt és tolták előre. Chatteris a magasabb ujságírásra vetette magát — néhány elfogadható verset is irt és egy nagyon előkelő kiadónál adta ki. A versek, mint ő maga, csinosak és fészültek voltak, némi tartózkodó előkelőség jellegében. A közönséges emberben ezt a vonást gyöngeségnek nevezik. De ő nem volt közönséges ember, érelyesnek ismerik és a munkáját mindenki megbecsülte. A nénék kijelentették, hogy jól érik a fiu és Amerikába küldik tanulni. Ott aztán, úgy látszik, történt valami. Sőt történtek valamik. Hogy mik történtek, ezt nehéz elmondani. Valami milliomosról volt szó és valami visszament eljegyzésről. És valami cikkről, egy amerikai lapban, nagy cimekkel:

Az angol arisztokrata elcsábítja az amerikai lányt.

A szívtelen csábító áldozata!

Az egészből persze szó se volt igaz: az amerikai lánynak semmi baja se esett, később férjhez ment, Chatterisnek azonban mégis haza kellett sietnie, a nénék öszszeszedték és újabb számlák kifizetése következett.

És akkor, abban az időben ismerkedett meg Adeline Glendowerrel. Mikor eljegyezte, a nénék ragyogtak a boldogságtól — érezték, hogy most munkás és ambíciózus idők következnek. Némi habozás után Chatteris — Adeline-től ihletve — a liberális pártba lépett be, a baloldal konzervatív elemei közé.

A Tengerkisasszony érkezése idején Chatteris Párisban járt. A választások előtt elintéznivalói voltak, úgy volt, hogy azután visszatér Adelinehez és mindenről beszámol. Mindennap várták őt most már.

II.

És megérkezett.

Follestwe felől érkezett és a »liét zogrole«-nál szállt le. Délután azonnal lesétált a villába, hogy Adeline-vel találkozzék. Az ebédlőben találkoztak, úgy tudom: Chatteris becsukta az ajtót és aztán, feltételezhetőleg, holmi gyengédségek következtek.

En Adeline-t csak most, a történetek után ismerem meg — és mi most Adeline? Munkás, erélyes férfiasasszony, nyilvános tevékenységébe burkolózva — s valami, mintha eltűnt volna belőle. Melvillettől kérdeztem, milyen volt azelőtt — de úgy látszik, ő sohase szerette, érezte, hogy szélesebb látóköre van, mint neki és kicsit félt tőle. Nem volt se »csinos nő«, se »kedves hölgy«, se »grande dame« — pedig szép volt és impozáns. »Pó-zolt«, fejezte be röviden Melville. És »Humphry Wand«-ot olvasta. Ezt nem tudta neki megbocsátani. Nem tudta őt másképp elképzelni, mint Marcellá-t a »Sir John Tressady«-ba. Annak a kemény, határozott, kérlelhetetlen jellemű nőnek látta mindig és úgy képzelte, hogy megfelelő helyzetekben Adeline egészen úgy cselekednék, mint Marcella ugyanabban a helyzetben.

Marcella, mint tudjuk, ragaszkodik a férfihoz, miután az elpártolt tőle. »Az érzések egy magasabb pillanata vegyítette volna el szívében a közönséges vágyat s a nemesebb ambíciókat.« Azután valószínűleg »hirtelen megmozdult« volna és »szép kezeit arcához emeli«, míg Chatteris »összeszedi erejét«. »Valami végtelenül gyen-

géd és anyás« szólalt volna meg »szavában a legnagyobb szerelem és a szeretet hangján, mit nő adhat.« Chatterisben »felidézte« volna »a báj, szenvedély, odaadás vegyes benyomását, mely, mintegy rimekként csendült össze abban a költeményben, mely szépségéről szolt.«

De ez csak álom volt és nem valóság. Adeline talán így tett volna, de — Adeline nem volt Marcella, csak szeretett volna lenni és Chatteris nem volt Maxvell, és nem is akart lenni soha.

Sőt, tovább megyek: ha Chatteris valaha találkozott volna Maxvellel: bizonyosan összevesztek volna egymással. Így hát a hős és hősnő egészen másképp találkozott, mint Adeline elképzelte: félszeg, erőltetett mozgulatokkal és tulságosan józanul. Azért bizonyosan volt valami gyöngédség is a találkozásban — azt mi nem ítéldhetjük meg — és, úgy képzem, a leány kérdezte: »Hogy van?« és a férfi válaszolt: »ó, nagyon jól!« Ezután Chatteris valószínűleg párisi utazásairól beszélt. Feltétlenül elmondta azt is, amit a nagy politikussal, Hythe-el beszélt és belevette, ha nem csalódom, azt a kis kellemetlenséget is, a glasgowi ügynökkel. Azután bizonyára politikáról csevegtek, mert, amint néhány perccel mulva egymás oldalán megjelentek a kertben, ahol Mrs. Bunting és a Tengerkisasszony épen a croquet-tező lányokat nézegették: Adeline még mindig bizonyos közérdekű tényeket sorolt fel.

Ugy látszik, a Tengerkisasszony látta meg őket először. »Itt vannak!« — mondta hirtelen.

— Kicsodák? — kérdezte Mrs. Bunting, felpillantva és követve a leány mereven Chatterisre irányított tekintetét.

— A másik! — mondotta a Tengerkisasszony.

— Harry és Adeline! — kiáltott Mrs. Bunting. — Hát nem szép pár így együtt?

De a Tengerkisasszony nem felelt. Hátradőlve, némán, mozdulatlanul vizsgálta a közeledőket. Szó sincs róla, szép pár voltak. Ámint a veranda kék árnyékából előtűnt alakjuk, a nap teli fénnel világította meg őket, mint valami sugaras jelenség körvonalait; mintha valami óriási szinpadon jelentek volna meg, a végjelentben, teljes világításban. Chatteris magas és szép alak volt: arca megbarnított és kissé komoly, mint általában az utóbbi napok folyamán. És mellette Adeline, fekete hajával, kissé kipirult arccal, hol Chatterisre, hol a kis társaságra pillantva.

Chatteris csak akkor vette észre, hogy a Buntingokon kívül még más valaki is ül a fák alatt, mikor már egészen közel volt. Az idegen hirtelen megpillantása egy pillanatra megzavarta abban, amit mondani akart és ekkor Adeline előrelépett. Mrs. Bunting fölállt és a krokettezők is — kivéve Mabelt, aki éppen nyerőben volt — örömkialtással sereglettek Chatteris köré. Mabel ott maradt és hangosan követelte, hogy »azért csak játszuk végig.«

Adeline azonban diadalmas hangon fordult Mrs. Buntinghez: »Minden rendben van. Megnyerte mindnyájukat és Hythe is pártfogást ígért!«

Egészen akaratlanul találkozott tekintete a Tengerkisasszonyéval.

Nem lehet tudni, mit talált benne, vagy hogy volt-e egyáltalában valami látnivaló e tekintetben. A Tengerkisasszony azonban elfordította pillantását és közelebbről nézte meg a férfit, akit most látott először. De a két lány szemének találkozásában volt valami kérdő és csodálkozó. Adeline azután néma intéssel fordult Mrs. Bunting felé.

— Oh, elfelejtettem! — kiáltott a derék asszony és bemutatta őket egymásnak. De nem néztek egymásra.

Chatteris azután Freddele csevegett.

A Bunting-leányok inkább Adeline irigylendő helyzetét látszották értékelni, mint magát a kitűnő Chatterist. Mabel még mindig duzzogva közeledett.

— Hát nem játszhattuk volna végig?

— Halló, Harry! — kiabált messziről Mr. Bunting. — Mit csinál Páris?

— No, hogy megy a halászat? — kérdezte vissza Harry.

És így fecsegték és nyüzsögtek a kedves fiu körül, aki »mindnyájukat megnyerte«; — kivéve természetesen Parkert, aki ott maradt megillető helyén és nem látszott törődni Chatteris-szel.

Vigan folyt a társalgás és senkisem látszott törődni Adeline drámai alakításával. Mint egy cimszerep állott közöttük, melynél hiányoznak a mellékszerepek. Azután egyszerre mindenki az ügyekről kezdett beszélni: »Hát igazán el van intézve?« — mondta Mrs. Bunting és Betty tapsolt: »Választás lesz! Választás lesz!« Mr. Bunting fontos és hozzáértő arccal kérdezte: »Hát beszélt vele?« és Fred belekiáltott a hangzavarba: »Hurrá!«

A Tengerkisasszony, természetesen, egy szót se szólt.

— No, küzdelem, az lesz — jegyezte meg Mr. Bunting.

— Hát bizony, nem adjuk meg magunkat szó nélkül — tette hozzá Chatteris.

— Még többet is teszünk — így Adeline.

— Oh igen, — kiáltott fel Betty.

— Meg fogják őt választani! — mondta Adeline.

— Ha van egy kis eszük, — fejezte be Mr. Bunting.

Azután Mr. Bunting fölemelte egy oktávval hangját és politizálni kezdett. »Emberekre van szükség, akik-

nek pénzük és nevük van. Pénz és tömeg — ez a fő. Mi fölvevesszük a harcot — azután félreállunk. A pártok összetartása — végre ez a fő. A pártot szervezni kell.»

És gesztikulált a kezeivel, ezekkel a kövér, kis kezekkel, melyekben mintha nem volna se csont, se hus, csak lószőr.

— Nem mindennapi választás lesz, — folytatta Mr. Bunting. — Nagy dolog lesz!

A Tengerkisasszony gondolkodva nézett rá. — Mi az a választás? — kérdezte. — Nem értem.

Mr. Bunting elkezdte magyarázni. Adeline türelmetlenséggel, vegyes figyelemmel hallgatta és többször megkísérelte, hogy Chateris-szel párhuzamos társalgást kezdjen. De Chatteris nem értette őt meg. Ugy figyelt, mintha nagyon érdekelné őt az, amit Mr. Bunting a Tengerkisasszonynak magyaráz.

Közben a croquet-parti, Mabel sürgetésére, újból összeállt. A többiek folytatták a politikát. Chatteris személyére tért a beszéd, mindarra, amit Chatteris tenni fog és amit tennie kell. Most Adeline beszélt. — Ez a választás úgy tekintendő, mint egy megnyíló kapu — mondotta. Mikor Chatteris szerényen ellenkezett, büszkén és boldog önérzettel mosolygott rá, mintha mondaná: »Várj csak, mivé teszlek én még tégedet...«

Mrs. Bunting halkan suttogva magyarázta a Tengerkisasszonynak ezeket a súlyos kérdéseket.

— Ő oly szerény — mondotta valahol, Chatterisra értve, ki úgy tett, mintha nem hallaná, de azért elpirult. Többször megkísérelte, hogy személyéről a Tengerkisasszonyra vigye a társalgást, de nem sikerült, mert fogalma sem volt róla, ki ez a szép leány.

A tengerkisasszony pedig nagyon keveset beszélt: Chatterist és Adelinét nézte, de főleg Chatterist, amint Adeline-nel beszél.

HATODIK FEJEZET

Tűnetek

I.

Az én Melville kuzinom sohasem tud pontos lenni a dátumokban. Ez legalább is sajnálatos, mert bizony érdekes volna tudni, hogy hány nap kellett ahhoz, míg Chatterist intim beszélgetésben találta a Tengerkisasszonnyal. A kölcsönkönyvtárból jött hazafelé, egy pár könyvet vitt Miss Adelinének, amit még aznap kért tőle. Azoknak az ösvényeknek egyikén volt ez, melyek a sziklafal alatt huzódva, elragadó kilátást nyújtanak Folkestonera és a tengerre. Chatteris egy alacsony, a sziklafalba vágott kőpadon ült és előrehajolva egyenesen beledenézett a Tengerkisasszony arcába, aki tolószékében ült előtte. A Tengerkisasszony beszélt, sajátságos mosollyal az arcán, ami még Melvillet is meglepte, pedig sokféle mosolyát ismerte már. Parker egy kicsit messzebb állott, egy magasabb sziklán.

Melville kuzinom odalépett és csatlakozott hozzájuk. A társalgás erre megakadt. Chatteris visszahajolt, de úgy látszik, nem haragudott. A könyvekre terelte a szót.

— Kinek viszi? — kérdezte.

— Miss Glendowernek, — mondta Melville.

— És miről szólnak? — kérdezte a Tengerkisasszony.

— A népesség szaporodásáról.

— No, ez nem az én témám, — mondta a Tengerkisasszony és Chatteris mosolyogva intett, mintha értené a finom tréfát.

Kis szünet állott be.

— Mi van Hythe-szal? — kérdezte Melville.

— Még nem tudom, — mondta Chatteris és révetegen nézett maga elé.

— Szeptemberben lesznek az előtárgyalások.

— Meglesz egy hónap alatt, — bólintott Chatteris.

— Akkor szép kis dolgunk lesz.

— És én fogok választókat toborozni? — szólt közbe a Tengerkisasszony.

— Miss Waters — magyarázta Chatteris — azt mondta, hogy segédkezet akar nyújtani nekünk.

— No, no, az kemény munka, Miss Waters, — mondta Melville.

— Nem baj! Nagyon érdekes lesz! És én szeretnék segíteni. Igazán szeretnék segíteni — Mr. Chatterisnek.

— Ez bátorítás!

— Igen, körül fogok járni a tolószékben.

— Nagyon kedves lesz — mondta Chatteris.

— Mindenképen segíteni akarok, — szólt újra a Tengerkisasszony!

— Hát ismeri már az ügyet? — kérdezte Melville.

A leány ránézett.

— Megkapta az utasításokat?

— Ó, hiszen minden olyan könnyű! Kérni fogom az embereket, hogy szavazzanak Mr. Chatterisra és intek a kezemmel és emlékeztetem őket az ígéretükre! Hát mi van abban?

— Igazán semmi, — mondta Chatteris. — Bár az egész ilyen egyszerűen menne.

— Miféle emberek laknak errefelé? — kérdezte Melville.

— Igazán nem tudom, — mondta Chatteris. — Több-

nyire halászok. Azelőtt — azt mondják — csempészettel foglalkoztak, de én nem igen hiszem.

— Hogyan! — kiáltott a Tengerkisasszony. — Hiszen csak öt héttel ezelőtt magam láttam...

Hirtelen megállott és Melvillere nézett. Melville zavarba jött.

— Az ujságban, — tette hozzá aztán Melville ügyesen.

— Igen, az ujságban, — mondotta a Tengerkisasszony, megragadva a mentőkötelet.

— Mit? — kérdezte Chatteris.

— Hogy itt csempésznek, — mondotta hirtelen a Tengerkisasszony, azután hirtelen elhallgatott.

A kuzinomnak aztán egy adoma jutott eszébe. Erről Chatterisnek egy másik — hiszen egy-egy választás valószínűs melegágya az anekdotáknak. Most értette csak meg kuzinom a helyzetet.

Chatteris és Melville aztán elbucsuztak és együtt mentek el. Hallgatagon fordultak be az alléba.

Néhány percnyi csönd után Chatteris szólalt meg.

— Ki ez a Miss Waters? — kérdezte.

— A Buntingok vendége, — mondta szellemesen Melville.

— Ugy... Nagyon bájos teremtés.

— Nagyon.

— És érdekes. Betegsége kifejleszti egyéniségét. Olyan passzív valamivé alakítja őt, mint egy festmény vagy... ilyenféle... képzeletbeli dolog. Igen, képzeletbeli... Tudod, csak ül és mosolyog és felel a kérdésekre. Aztán a szemei... érdekes szemei vannak. És mégis....

Melville nem felelt, nem esett neki jól a téma.

— Honnan hozta ez a Mrs. Bunting?

Kuzinomnak össze kellett magát szedni.

— Van valami, — mondotta — amiről Mrs. Bunting nem szeret beszélni.

— Mi lehet az?

— Valószínűleg nagyon egyszerű dolog — mondotta a kuzinom.

— Különös, Mrs. Bunting általában szeret beszélni. Melville valamit motyogott.

— Igen, mindjárt éreztem, — mondotta egyszerre Chatteris.

— Mit?

— A titokzatosságot.

Chatteris már beszélő kedvében volt. Filozofálni kezdett. »Kétségtelen, hogy csak illúzió az egész.. A nők mind impresszionisták. Mi csak a hatást érezzük. De hogy az hogyan jött létre — ez a Titokzatosság.«

Ezt nagyon érdekesnek találta.

— Nem tudod, mi baja van, Melville?

— Kinek?

— Miss Watersnek. Bunting azt mondja, hogy csak eltérés... nem nyomorék...

— Hát ő biztosan tudja.

— Igen, de... nem tudod te véletlenül, miben áll ez az eltérés?

— Ezt nem mondhatom meg — felelt Melville gondolkodva.

A tárgy kimerítve látszott. Most egy közös barátjukról csevegtek. Ezután hosszabb időre elhallgattak. Végre Chatteris kezdte újra.

— Asszonyos motívumok — mormogta.

— Micsoda?

— Az a korteskedés. Lehetetlen, hogy igazán érdeklődjék a Liberalizmus Filantrópiája iránt. Egy lány!

— No, hiszen vannak különbségek. Természet dolga...

— Az igaz! Aztán valójában nincs is olyan nagy különbség a két nem intellektuális élete közt... Ha te érdeklődhetsz, miért ne...

— Hát persze.

— Másrészt nem is az elvek a fontosak. A választás izgalmi is érdekelhetik.

— Izgalmak!

— Az ember el nem tudja képzelni, mi minden érdekelheti az asszonyi lelket!

Azután hallgattak.

— Ez a vizsgálóbíró-ösztön bennük, azt hiszem — mondta később Melville.

— Ez mindegyikőben megvan. A korteskedés érdekli őket. Minden nő szeret olyan házba menni, ami nem az övé.

— Valóban — mondta Chatteris röviden és gondolkodóba esett.

Tizenkét órát ütött a Schorncliffe-kápolnában.

— Ejha! — mondta Chatteris és meggyorsították lépteiket.

Adelinet papirjai között elfoglalva találták. Mikor beléptek, szemrehányóan, de bizonyos Marcella-szerű megadással a hangjában, emlékeztette őket az időre. Chatteris bő és megnyugtató magyarázatot adott.

Melville előszedte a könyveket és magukra hagyta őket.

II.

Kis időre Chatteris visszatérése után Melville kuzinom és a Tengerkisasszony együtt ültek a kert végébe nyíló kis félszigeten és teljesen megfeledkezve Parkerről — aki tisztes távolban, egy kerti széken horgolt — beszélgetésbe mélyedtek. Fred kiránduláson volt a

leányokkal (a Tengerkisasszony kérésére ment velük) Mrs. Bunting és Adeline pedig diplomáciai ügyben Hythe-nél tettek látogatást.

Mr. Bunting halászni volt. Nem, mintha szerelmes lett volna ebbe a halászatba, határozott jellemű kis emberke volt és egyszer már elhatározta, hogy lunch után másfél órát halászni muszáj, egy rozoga csónakban, amelyben három óra felé pontosan jelentkező tengeri betegséget szokott kapni, ami már, úgy látszik, hozzátartozott a természetéhez. Talán nem is tudott volna már ellenni enélkül.

Melville és a Tengerkisasszony egy sűrű szikamur árnyékában ültek és Melville-en az a diszkrétén választékos, vakítóan fehér flanel-ruha volt, amit akkoriban nagyon hordtak. Nagyon élénk volt ezen a délután. Cigaretára gyújtott, miután valószínűleg előbb engedelmet kért rá. A leány mintha ki akarta volna nyujtani a kezét.

— Talán?... — kérdezte Melville csodálkozva.

— Milyen érdekes — suttogta a Tengerkisasszony.

Melville futólag Parkerre nézett, aztán visszafordult.

— Ez egyike azoknak a dolgoknak, melyekért feljöttem — mondta a leány és nézte a cigarettát.

Melville erre adott neki egyet.

Elfogadta és merengve vizsgálta.

— Odalent — szólta aztán — ez nincs... Elképzelheti, hogy a dohány átnedvesedve jut csak hozzánk. Némelyek azért szivnak valamit odalent... tengerészek-től kapják... és rágni kell... De az utálatos.

Kezével egy elhárító mozdulatot tett és gondolatokba merült. A kuzinom a cigaretta-dobozát pattogtatta. Azután előrehajolt és visszafojtott lélegzettel nézte a leány első szippantásait.

— Igazán szeretném tudni, — szólta aztán — miért jött ide mégis?

A leány rámosolygott a kék füstgomoly mögül.
 »Nos, ezért« — mondta.

— És a frizura végett?

— És a ruhák végett.

Ujra mosolygott. — És mindezekért, — tette hozzá
 — mintha kárpótolni akarná egy kicsit a férfit. A házra
 és kertre mutatott.

— Jól áll? — kérdezte aztán.

— Elragadóan, — felelt a kuzinom, gyöngye sóhaj-
 jal a hangjában. — Hogy izlik?

— Erdemes volt eljönni érte, — mondta a leány
 és a szemébe mosolygott.

— Hát igazán, csak ezért?...

— Ezért és hogy lássam, mily élet folyik idefönt.
 Nem elég ez?

Melville elmerengve nézte a cigaretta vörösen szí-
 porkázó hamuját.

— Az élet, — mondotta — nemcsak ebből áll.

— Miből?

— Napsugár. Cigaretta-füst. Csevegés. Szépség.

— Hanem?

— Oh, maga tudja!

— Mit?

— Maga tudja! — mondta Melville és nem tudott
 ránézni.

— Dehogyan tudom, — mondta a leány kis szünet
 mulva.

— Különben...

— Nos?

— Maga mondta Mrs. Buntingnak is... Hirtelen
 eszébe jutott, hogy talán nem kellene erről beszélni, de
 most már késő volt.

— Nos?

— Hát a lélek...

A leány csak később felelt. — Melville — mondta ártatlanul — mi a lélek?

— A lélek — kezdte a kuzinom készségesen, de aztán megállt.

— A lélek, az — lélek — folytatta aztán és idegesen verte le a cigaretta hamuját.

— A lélek — kezdte újra és olyan ember tekintetével nézett a Tengerkisasszonyra, aki valami roppant nehéz dolgot a kis ujja hegyére akar állítani.

— Ha meggondoljuk — tette hozzá — kissé nehéz megmagyarázni...

— Olyannak, akinek nincs?

— Bárkinek — mondta a kuzinom idegesen.

Mélyen és intenzíven gondolkodott.

— Különben — mondta aztán megkönnyebbülve — maga nagyon jól tudja, mi a lélek.

— Dehogy tudom — szólt a leány.

— Ugyan, épen úgy tudja, mint én.

— Oh! az már lehet.

— Hiszen azért jött, hogy lelket szerezzen.

— Lehet, hogy lemondok róla... Hát mi van abban, ha nincs is valakinek...

— Hja persze! — És a kuzinom vállat vont. — Mégis, látja, a lélek, az kell. Csak épen nehéz meghatározni, hogy mi az.

— Mindenkinek van lelke?

— Mindenkinek.

— Kivéve nekem?

— E... ezt nem tudom bizonyosan.

— Mrs. Buntingnak van?

— Kétségtől.

— Mr. Buntingnak is?

— Mindenkinek.

— Miss Glendowernek?

— Hát persze, sok is.

A Tengerkisasszony merengett.

— Melville — kérdezte — mi az a »lelkek egyesülése«?

Melville utolsót szippantott cigarettájából, azután eldobta.

Szünet állott be. Melville minden erejét megfeszítette, hogy valami az eszébe jusson. Érezte, hogy erre kellene valamit mondani, emlékezett is mondásokra, amiket olvasott, de azok valahogy nem voltak idevalók.

A Tengerkisasszony segíteni akart rajta.

— Miss Glendower — és Mr. Chatteris — nem ez az?

Melville ránézett. — Bizonyára — mondta szárazon — ez valami olyanféle.

Tünődött. — Chatteris? — szólt aztán.

— Igen — bólintott a Tengerkisasszony.

— Beszéljünk Chatterisről?

A leány szótlanul, komolyan bólintott.

— Ha önnek jól esik, — mondta aztán, — akkor... beszéljünk.

— Gondoltam.

A leány nem felelt.

— Nos? — kérdezte Melville.

— Először — kezdte a leány és nem nézett rá, — néhány év előtt láttam őt.

— Hol?

— A Keleti-tengeren, Tonga közelében.

— Tehát ezért — ezért jött ide?

— Igen.

Melville dühös gunnyal nevetett föl. Aztán egyszerre elcsöndesedett. Elhatározta, hogy előkelően okos lesz.

— Nos, — mondotta könnyedén, — jópofáju gyerek az a Chatteris. Jó alakja is van. Mégse értem...

Hirtelen nyersen fordult a lány felé.

— Ő nem látta magát?

— Nem.

Melville eltűnődött.

— Nem tudom, minek jött ide, — szólt aztán kurtán. — Azt se értem mit akar. Hát nem látja, hogy Miss Glendower már itt van?

— Miss Glendower?

— Ki más?

— Épen ez az, — mondotta a leány halkán és nyugodtan.

— És különben is maga... hogy jut az eszébe, hogy maga...

— Tudom, hogy esztelenség, — mondta a leány. — De mit árt az? Ez a képzelet dolga.

— Az ő részéről?

— Hogy tudjam én azt? Ezt csak szeretném tudni. Melville mereven ránézett.

— Tudja-e, — mondotta csöndesen, — hogy csuf játékot űz?

— Miért?

— Mert maga hallhatatlan — és sérthetetlen. Mert maga mindent megtehet, amit akar, mi pedig nem. Itt vagyunk, ami rövid életünkkel, nyomoruságos, kicsike lelkünk halvány fénye mellett, mely minden percben kialhatik. Míg maga — — maga az elemekből jött közénk... hogy elrabolja...

— Az elemeknek jogaik vannak, — szólt a Tengerkisasszony egyszerűen. — Azután: az elemek csak elemek. Ezt ne feledje el. De mit tudnak önök az elemekről? Amit önök hisznek...

— Csak képzelődés? — kérdezte alig hallhatóan Melville.

— Csak képzelődés. Amit az önök tudósai tudnak...

— Nos?

— Csupa képzelődés. Csupa képzelődés.

Azután folytatta.

— És az életnek minden alkatrésze, az egész élet, amelyről azt hiszitek, hogy átélitek, apró gondjaitok, ostoba hitetek, törpe napjaitok: mindez káprázat, lenyűgöző kábulás, melynek hatalmában vagytok. Nem szabad mozdulnotok, le vagytok kötve, tehetetlenül a porba szorítva, süketen, vakon, gyámoltalanul. És mi nézünk titeket.

— Hogyan? Minket?

— Igen, nézünk titeket és néha megirigyelünk. Nemcsak a száraz levegőt és napfényt, a fák árnyékát és a virágillatot irigyeljük meg: hanem az életet is, mely kezdődik és amelynek vége van... Azt irigyeljük, hogy meghalni tudtok... De ti oly korlátoltak vagytok! Azt a kis időt, ami a tietek, oly nyomoruságosan használjátok fel! Félték azt tenni, ami édes és szép, csak azt keresitek, valami érthetetlen makacssággal, ami ostoba és kellemetlen. Odalent ültök a tenger partjain ostoba, formátlan ruhákba burkolva... annyi ruhába... és széles, otromba cipőkbe... még azok is, akiknek szép, rózsaszín lábacskáik vannak, amit látni és csodálni kellene. És beszéltek mindenfélét, ami unalmas és hiábavaló és nem néztek egymásra és nem egymásról beszéltek — és azt hiszitek, így kell tenni. De miért? Miért hagyjátok elfolyni magatok mellől az életet? Hiszen ennél az életnél a halál is szebb. Ostobán megállapítjátok, hogy egyik dolog illetlen, a másik nem az; hogy egyik dolog a jó, a másik rossz. Ez mind azért van, mert kábulatban vagytok, fojtó, egészségtelen álmot alusztok. Ti kicsinyesek, ti végtelenül kicsinyesek! Láttam önt, Melville ur, hogy dühöngött tegnap délután egy tintafolt miatt, mely a kabátujjára esett.

— És ha így van, — mondotta Melville, — miért mondja ezt meg nekem?

Egy ideig nem felelt.

— Miért mondja? — sürgette Melville.

Hallotta a ruha suhogását, amint feléje hajolt.

Egészen közel hajlott hozzá a leány. Halkan és melegen mondta, mint valami titkot, melyet nehezen, de szívesen közlünk:

— Mert, — mondotta, — mert vannak ezeknél szebb álmok.

III.

Egy pillanatra úgy tűnt fel Melvillenek, mintha valaki egészen más beszélne hozzá, nem az a fürdőszékben ülő szeretetreméltó hölgy. Megdöbbenve nézett a leányra. Az visszahajolt és messze elnézett: de mikor ismét feléje fordult, megint reális és kézzelfogható volt.

— Miért ne tenném? — kérdezte. — Ha úgy akarom.

— Mit?

— Chatterisre gondolok.

— De vannak akadályok, — tünődött a férfi.

— Még nem az övé.

— De azzá lesz, — mondta Melville.

— S miért? — Ő nem erre való, Chatteris. Sohasem lehet az övé. Ha nem aludna, meg kellene ezt értenie.

Melville hallgatott.

— A leány nem az igazi, — folytatta a Tengerkisasszony. — Hiuságok és képzelődések tömege... Mindent a könyvekből szedett: még önmagát is. Mit keres? Mire való neki a politika? A szegényekről beszél és azoknak a helyzetéről. De mi az a Szegények Helyzete? Tülekedés a hitvány, értéktelen létért, örökös félelem, mely a Vég képében marcangolja őket. Ággódnak és

remegnek, mert nem tudják, mennyire Álom az egész... És miért törődik ő a Szegények Helyzetével? Ő is aluszik, a saját álmát alussza. És tartalmat akar csak adni az álmainak: nem a részvét készíti őt. Jót akar tenni, hogy megnyugtassa önmagát, hogy hála és áldások között éljen. Az ő álma! Komoly dolgokról! Mintha árnyékok futnának árnyékok után az álom alkonyatában... Hiuságok hiusága!

— De ő hisz benne!

— Igen, igyekszik hinni, hogy mindez valóság.
De ő maga nem valóság.

— És Chatteris is...

— Ő nem hisz benne.

— De igen — most.

— Ezt nem merném mondani.

— Azt hiszem, félreérti őt, — mondotta Melville.
— Ő olyan ember, aki meghasonlott önmagával. Azt hiszem, mindnyájan ilyenek vagyunk. De ő tenni akar valamit, valami igazit, amivel kiemelkedik...

— Igen, ködösen lát valamit.

— De jót akar, — mondotta Melville.

— Semmit sem akar. Csak gyanit már valamit...

— Valamit?

— Valamit, amit ön is gyanítani kezd már. Hogy vannak lehetetlen dolgok és felfoghatatlan dolgok. Hogy ez az önök élete még nem minden. Hogy nem érdemes komolyan venni — mert vannak szebb álmok.

Valami sajátságos zengés vibrált a hangjában: Melville nem tudott az arcába nézni. — Én nem ismerem ezeket az álmokat, — szólt aztán, összeszedve magát, — és nem tudom, mik azok. Bármint legyen is: mi a saját életünket éljük. De ez különben is kitérés. Chatterisről beszéltünk és arról, hogy miért jött érte? Miért jött ide, miért jön onnan át mihozzánk?

— Mert mi jöhetünk, — mi halhatatlanok. S ha megtehetjük, hogy megizleljük ezt az életet, mely kezdődik és véget ér, miért ne tennők?

— És Chatteris?

— Ő tetszik nekem.

Melvillenek óriási erőfeszítésébe került, hogy ki ne törjön. Igyekezett azonban úgy nézni a dolgokat, mint valami kisebbszerű ügyet. — De ide nézzen, — mondotta rekedten. — Mit tesz vele, ha megkapja őt? Végletekig akarja vinni ezt a játékot? Hiszen csak nem arra gondol... hogy... földi értelemben... neijévé lesz?

A Tengerkisasszony hangosan, csengően nevetett.

— Miért ne? — kérdezte.

— És tolószékben jár vele... Nem, nem, erre nem gondol komolyan. Mire gondol hát?

Szemébe nézett és mintha mély örvény nyílt volna meg előtte. E mélység fenekén zöld és bíbor homály gomolygott. A leány mosolyogva nézett rá.

— Nem — mondotta csöndesen — nem fogok hozzá-menni és nem fogok tolószékben járni utána, és öregedni, mint a földi asszonyok. Ti nagyon gyorsan égtek és fellángoltok — és meghaltok! Micsoda élet a tiétek? Betegség és megöregedés. Nem, még a szerelemért sem kellene nekem. Hanem... hanem...

Hangja duruzsoló suttogásba folyt: »Vannak szebb álmok!«

— Miféle álmok? — kiáltott Melville. — Mire gondol?... És ki vagy te... aki idejöttél... és asszonynak mondtad magad... és suttogsz... és suttogsz... ami életünkről... amelyből nincs menekülés...

— De van! — mondta a Tenger Leánya. — Van menekülés — némelyek, kiválasztottak részére. Ha az egész élet egyetlen percbé folyik össze...

És most megállt. Sohasem lehetett megtudni, mi

lesz akkor, ha az egész élet egyetlen percben összefoly. Nem fejezte be mondatát, felütötte fejét és a ház felé nézett.

— Dóris! — Dóris! Do—ó—ris! Itt vagy? — kiabált Mrs. Bunting, amint lihegve, kipirultan szaladt feljük. Melville egyszerre kijózanodott. Mintha álomból ébredne, megrázkódott és nagyot lélegzett.

A Tengerkisasszonyra nézett. Nem tudta elképzelni, hogy igazán ő mondta azokat a dolgokat.

Igazán hallotta ő mindezt, vagy csak hallucinált?

Hirtelen fölriadt. — Hol van a cigarettája? — kérdezte a leánytól.

De a cigaretta rég hamu volt.

— És miről beszéltek olyan sokáig? — kérdezte Mrs. Bunting, anyai jóindulattal támasztva kezét a Melville széktámlájára.

— Oh — mondta Melville és hirtelen felállt, elkényyszeredett mosolygal. — Miről is beszéltünk?

— No, képzelem, összevissza mindenről — nevetett Mrs. Bunting. És barátságosan, biztatóan mosolygott Melvillere.

Melville ezt nem értette és csodálkozva nézett Mrs. Buntingre. Aztán mélyen föllélegzett. Most mind a hárman nevettek. Mrs. Bunting leült és majdnem hangosan mondta maga elé: »Mintha nem tudnám.«

IV.

Ezután a beszélgetés után Melvillet sajátos kétségek gyötörték. Első sorban azon tűnődött, igazán megtörtént-e, megtörténhetett-e az a beszélgetés és ha igen, vajjon nem az ő emlékezetében zavarodott-e össze ilyen lehetetlen módon?

A Tengerkisasszony legcsekélyebb célzást sem tett a történetekről. Ugy viselkedett, mint azelőtt. És mindezekhez még új kétségek is járultak. A Tengerkisasszony tehát, így elmélkedett magában, Chatteris miatt jött ebbe a földi világba.

És ezután?

Eddig sohasem gondolt még arra, mi történnék, ha Chatteris elhagyná a Buntingokat. De ime, most hallhatta, hogy vannak más álmok, van más lét valahol. — És Chatterisnek oda kell menni! Így mondta a leány! Melville emlékezetében egyszerre vakító világításban jelent meg egy kép, amit valamikor látott s amelyen mély vizeken keresztül, lefelé suhannak egy férfi és egy hableány. Lehetséges... lehetséges volna ez... a tizenkilencedik század alkonyán?... Pedig a Tengerkisasszony kétségkívül így gondolta.

És mit tegyen? Feltétlenül várja be, míg ez bekövetkezik?

Szegény Melville egészen öreggé tették ezek a dolgok. Egészen megvadulva lézengett a Sandgate Riviera körül, igyekeztén alkalmat találni, hogy négyszemközt beszéljen a Tengerkisasszonynyal és megszabaduljon kétségeitől, megtudva, mi volt igaz és mi volt álom az ő beszélgetésükben. Soha sem volt még ekkora zavarban. Még Mrs. Bunting is észrevette ezt az állapotát. Eerre aztán Melville elhatározta, hogy kirántja magát mindezekből és azonnal feljön Londonba. A Tengerkisasszony szerencsés utat kívánt neki, Mrs. Bunting jelenlétében, mintha soha semmi sem történt volna közöttük.

Érthető Melville zavara. Ezt még fokozta Mrs. Bunting kissé tapintatlan célzása.

Mrs. Bunting szenvedélyes házasságkötő volt. Hogy a szegény Melvilleből és a titokzatos, halfarku, halhatat-

lan leányból egy párt csinál: a világ legtermészetesebb gondolatának tünt előtte.

Valami apropos alkalmával mondta Melvillenek: »No, most még van alkalma, Mr. Melville!«

— Alkalmam?! — kiáltott Melville, igyekeztén meg nem érteni jóakaróját.

— Most csak egyedül van még — folytatta a derék asszonyság — de ha visszamegyünk Londonba, olyan udvara lesz, hogy sok.

Melville erre valami kitéréssel felelt, maga sem tudta tán, mivel.

Augusztus közepén Melville visszatért Londonba.

A Tengerkisasszony szavai, azok a »szébb álmok«, még soká jártak eszében és teljesen megzavarták.

V.

A klubba se járhatott, épen rendezés volt: furtak, faragtak, suoltak. Egy délután mégis fönnjárt és Chatteris-szel találkozott.

Csodálkoztak és egyik se örült a másiknak tulságosan. Chatteris mégis leült Melville mellé és egy cigarettát kért. Egyszerre bizalmas hangba csapott át.

— Talán nem is lépek föl.

— Micsoda?

— Nem vállalnád te a jelöltséget?

— Már mint én? Mi jut eszedbe? Nekem való az ilyesmi?

— Hát nekem való?

— Na hallod, kicsit későn jut az eszedbe. Hiszen már mindenki lázas munkában van érted. Miss Glendower...

— Tudom — vágott közbe Chatteris.

— Nos?

— Mégse akarok fellépni. Azért jöttem ide. Választás, haladás, közös jólét, közérdek — mindez csöppet sem érdekel engem. Legalább — legalább most nem.

Még beszéltek egy ideig erről, majd Melville gondolatai rátértek a Tengerkisasszonyra is. Szükségét érezte annak, hogy egyszer nyíltan beszéljen Chatteris-szel, de most sem volt hozzá elég bátorsága. Gondolt a »szebb álmokra« és hosszan, komoran eltűnődött. Azután fölriadt, fázósan körülnézett, megnézte, hány óra van és elment.

HETEDIK FEJEZET

A válság

A válság ezután egy hétre állott be. Melville, telegrammot kapott Sandgate-ből, Mrs. Buntingtól.

— Jöjj le azonnal. Sürgős. — Így szólt az üzenet. Kuzinom az első vonattal indult és még délelőtt Sandgateban volt.

Azt mondták neki, hogy Mrs. Bunting odafönt van Miss Glendowernél és kérték őt, hogy várjon, míg magára hagyhatja a kisasszonyt.

— Miss Glendower talán beteg? — kérdezte Melville.

— Bizony, Sir — mondotta a szobalány és nyilvánvalóan további kérdésekre várt.

— Hol vannak a többiek? — kérdezte Melville óvatosan.

— A három kisasszony Hythe-höz ment — mondta a leány, jelentősen kihagyva a Tengerkisasszonyt. Melville érezte, hogy jobb, ha nem kérdezősködik Miss Wa-

terre. Ez a felfordulás a házban rosszat gyanítottatott vele.

Egy percre a szobában álldogált, aztán kiment a verandára. Ekkor Bunting Fred közeledett feléje.

— Halló! — kiáltott feléje. — Hát téged is idehívtak?

Melville szótlanul bólintott.

— Tyűh, mik vannak itt — mondta Fred és kivette a pipáját.

— Hol van Miss Waters?

— Elment.

— Vissza?

— Fenét! A Lummidge-Hotelbe. A komornéjával együtt!

— De...

— Hja, a mamával összeveszett.

— Miért?

— Harryért.

Melville rábámult.

— Egyszerre kitört — mondta Fred.

— Mi tört ki?

— A veszekedés, Harryval is.

— Miss Waters miatt?

— Az. Meg egyébek miatt is. Harry azt mondta, hogy nem lesz választás, hogy ő nem akar semmit. Abba hagyta az egészet. Adelinek nem szólt, de az kezdte már észrevenni. Kérdezősködött. Másnap — Harry elmegy. London. Adeline bámul. Három napi csönd. — Aztán — irt neki...

— Miss Watersről is irt?

— Hogy miről irt, azt biz én nem tudom. Nem hiszem, hogy említette a nevét, de biztosan lehetett azért tudni, kiről beszél.

Mikor aztán a levél jött, elpattantak a szálak.

Addig Adeline egyre csak leveleket irt hozzá, aztán eltépte őket. Mindenki kék meg zöld volt, csak ez a Miss Waters nem. Ő mindig jó színben van, egészségére válják.

— Tehát Miss Glendower?...

— Nem, a mama kezdte. Nagyon egyenesen csinálta... hiszen a mama ért az ilyesmihez... A kis Miss Waters nem tagadott. Azt mondta, ő nem tehet róla és hogy Chatteris épen úgy az övé, mint Adeline-é. Én hallottam. Csinos kis dolgok, mi? És ha meggondoljuk, hogy el voltak jegyezve! Na, aztán a mama megmondta neki:

— Ön megcsalt engem, Miss Waters — igen, megcsalt! Én hallottam, így mondta.

— És azután?

— Na, aztán kidobtuk.

— És Miss Waters elment?

— Még pedig elsőosztályú kocsiban, szobalánnyal, skatulyákkal, egészen felszerelve. Mint egy tökéletes hölgy... Sohasem hittem volna, ha nem látom saját szemimmel.

— És Chatteris megtudta már?...

— Hogy Miss Waters hableány? — Nem hiszem. A papa meg akarta neki mondani. Persze egy kicsit zavarba volt és ötölni-hatolni kezdett. Erre Chatteris közbevágott: »Nem akarok semmit se tudni róla!« — kiáltott. Hát erre a papa elment és helyette Mrs. Bunting jelent meg. Ő is elmondta, hogy Mrs. Waters távozott. Elküldték, el kellett küldeniök. De Chatteris-szel még mindig baj van. Segítsen hát Melville.

Melville tünődött. A probléma egyre nehezebbnek tűnt fel szemében. Először is, nem volt bizonyos, hogy Adeline visszafogadja-e kegyeibe vőlegényét, másrészt az meg bizonyos volt, hogy a Tengerkisasszony nem fogja kiengedni karmai közül a férfit. Most látta csak, hogy

az elemekkel indul a csatába. Először Adeline-nel beszélt. A leány sápadt volt és arcán fájdalom tükröződött vissza. Nem is tagadta, hogy rettenetes volt megtudnia, mit érez vőlegénye a — másik iránt.

— És kegyed — kegyed visszafogadná?

— Hogy mondhassam ezt meg, Mr. Melville? Hiszen még azt se mondja ő világosan, hogy vissza akar jönni. Vannak perceim — folytatta a leány — mikor úgy tűnik, hogy egész szerelmem meghalt. Ugy látszik, soha sem szerettem őt. És mégis... ha arra gondolok, mi lehetett volna belőle...

Egyszerre a hableányról kezdett beszélni.

— Kicsoda ez a nő? Hogyan történhetett, hogy közéje és az élet közé állhatott? Mi van rajta különös? És hogyan versenyezhetnék én vele? Hiszen Harry nem ismeri a saját lelkét.

— Kegyed nagyon méltóságteljes. Kegyed erőltetett, tartózkodó. Az élet — olyan embereknek, mint Chatteris — valami más, mint nekünk. Van benne valami, amitől keményebbnek érzi az életet, mint mi. Lázadozik az élet ellen. A kötelességét ugyan elég jól tudja... És kegyed... Nem szabad rossz néven vennie, Miss Glendower, amit mondok... de talán nem tudom magam kifejezni...

— Folytassa, — mondta Adeline — folytassa.

— Kegyed tulságosan emlékeztette őt a kötelességeire.

— Bizonyára, mit tehettem egyebet.

— Beszéltem vele Londonban és akkor még azt gondoltam, hogy nincs igaza. De azóta sok mindenféle járt a fejemben és többek közt még az is, hogy talán kegyednek nincs igaza. Legalább némely tekintetben.

— Kérem, ne törődjék a büszkeségemmel. Folytassa.

— Látja, kérem, kegyed nagyon világosan határozza meg a dolgok értékét. Világosan megmondta neki, hogy mit vár el tőle. Mintha házat épített volna neki, örök időkre, amiben laknia kell. Hogy most ahhoz a lányhoz szegődött, ez úgy jön, mintha elhagyná ezt a házat, amely nagyon szép, nagyon előkelő ugyan, — de nagyon kiszámított, nagyon is körülfalazott az ő lelkének. Az a lány — természetes. Olyan, mint a kék, tiszta levegő, mint a madár, mint a végtelenbe nyíló tengerből. Ez ő, ez lesz ő Harrynak: — a nagy Kivülvalóság... Kegyed... kegyedben mások vannak...

— Miss Glendower, — mondta Melville hirtelen — hiszi-e kegyed, hogy Harry elvehetné azt a — azt a leányt, aki közénk jött?

— Hogyne vehetné el?

— Amit kegyed nem ért — amit egyikünk se érthet meg — az a körülmény, hogy ez a leány máshonnan jött...

— A tengerből...

— Más vizekről. És azt suttogta, hogy ő csak árnyék, ködös, valótlan, bizonytalan lény... varázslatos jelenség...

— De —

— És azt suttogja: »Vannak szebb álmok«. A leány megdöbbenve nézett rá.

— Almokról beszélt, szebb álmokról és az ő suttogása...

— Nos?

— Nem tudom megmagyarázni, milyen az ő suttogása. Valami — valami, ami kiragadja az embert a köznapi élet nyugalmaiból...

— Mire gondol hát? Mitől tart?

— Ez a lény egy habléány, az álmok és vágyak

testetöltött káprázata: az örületes vágyak igéző örülete...
Magával fogja vinni őt...

Megállt.

— Hová? — kérdezte a leány suttogva.

— A mélységbe!

— És akkor sohasem tér vissza mihozzánk...

— Akarja-e, hogy visszatérjen? — kérdezte Melville.

— Nem tudom.

— Akarja?

— Ugy érzem, mintha eddig nem akartam volna...

— És most?

— Igen... De — ha nem jön vissza?

— De vissza fog térni...

— Mondja meg neki, — mondta Adeline, egészen egyszerűen, minden póz nélkül, — mondja meg neki, hogy jöjjön vissza hozzám. Rajtam kívül nem talál semmit a világon, amiért... Mondja neki, hogy térjen vissza hozzám...

— És — ?

— Mondja neki ezt.

— Megbocsát neki?

— Nem! De akarom őt! Vágyom utána! Ha erre nem jön vissza: akkor semmi sem használ. Ha erre nem jön vissza: — (megáll egy pillanatra): — akkor nem akarom őt! Akkor nem az enyém — akkor elmehet!

Most Chatteris-szel kellett még beszélni. A parton találkozott vele.

A töltés lejtője felé fordultak. Néhány perc múlva a strand, a hotelek, az ivlámpák fénye, a fecsegő nyaralóközönség, mintha sohasem létezett volna. Csak valami távoli, kapkodó zene ütemei hallatszottak. Messze, kint a tengeren, apró, vörös tüzek hunyorogtak. A fák kö-

zött voltak: a két ember leült egy kőpadra és hallgatagon élvezték a csendet.

— Láttad Miss Glendowert? — szólt végre Chatteris.

— Láttam.

— Beszélte veled? — Valószínűleg... Mi a véleményed róla?

Szivarja felvillant a sötétben, míg Melville azon tűnődött, mit feleljen.

— Látd, — kezdte végre, — sohase hittem volna... Azelőtt sohasem találtam őt különösen vonzónak. Csinos, az volt, tudod, de — nem meggyerő. Hanem most — most megváltozott. Most káprázatos.

— Az, — bólintott Chatteris és lassan verte le a szivarja hamuját. — Én mindig tudtam. Te — te csak most kezded látni. Esküszöm neked, ő a legtisztább, legegyszerűsebb, legnemesebb emberi lény, akivel találkoztam eddig. Oly erős hite van, oly szépen, egyszerűen tud cselekedni — — valami királynői egyéniség és jóakarát van benne...

— Azt akarja, hogy menj vissza hozzá, — bökte ki Melville egészen akaratlanul.

— Tudom, — mondta Chatteris nyugodtan. — Meg is írta ezt... Oly tökéletes, egyszerű méltósággal tette. Nem küzködik, nem jajgat ő értem, mint a közönséges nők tennék... Nem verekszik és nem mondja nekem, hogy megsértettem és mindennek vége... és nem mondja, hogy az isten szerelmére, jöjj vissza! Ő egyenesen és nyíltan ír. Azt hiszem, Melville, csak most ismertem meg őt igazán... Azelőtt, — azelőtt nem láttam, micsoda lelke van...

Elgondolkodott. A szivar tüze elbágyadt, majd kialudt.

— Hát visszamész?

— Hogy visszamegyek-e? Igen!

— Természetesen, — ismételte, — visszamegyek. Nem az én hibám, hogy mindez a zavar felkavarodott. hangulataim voltak — mindenféle járt a fejemben. De ha egyedül hagytak volna... Belekényszerítettek engem ebbe az állapotba...

— Mi ez? — kérdezte mintegy maga elé, — miért kellett — ennek a lénynek — az én életembe jönni —? Mi van rajta, vagy mi vett erőt én rajtam, hogy ennyire jutottam? Melville, a helyzet nem oly borzasztó, mint az én lelki zavarodásom. Ő elragadott engem — a képzeletemnél fogva. Hogyan? Fogalmam sincs róla.

— Ő szép — mondta Melville.

— Bizonyára, szép. De Adeline is az.

— Adeline nagyon szép. Nem vagyok vak, Chatteris. Másféleképen szép.

— De ez csak neve a hatásnak. Miért szép ő? Melville vállat vont.

— Nem mindenkinek szép, Melville. Mások nem úgy látják, mint — mint én.

— De végre is! — kiáltott fel hirtelen Chatteris, — mire jó az, ha úgy beszélünk? Nagyon eltértem a tárgytól. Nem akarom igazolni magam. Választanom kell az élet, Adeline — és a Tengerkisasszony között...

— Aki a halál.

— Honnan tudjam, hogy a halál?

— De hiszen azt mondtad, hogy már választottál!

— Mondtam.

Emlékezni próbált.

— Igen, — tette hozzá. — Mondtam. Holnap reggel meglátogatom Miss Glendowert.

— A kocka el van vetve, — mondotta, — az ítélet megtörtént. Csak az lehetek, aki vagyok. Férfi va-

gyok és utam van. Itt a Vágy, a világ fénye és lángja — világító-torony a pusztaságban. Hadd égjen, hadd égjen! Közel futott el mellette az ut — és elkerülte. Választottam. Férfi vagyok, ember vagyok, itt kell élnem és meghalnom, az Idő és Tér terhével vállamon! Álom volt — de látod, már magamhoz tértem. Hadd égjen a láng! Nem kell már! Választottam! ...Lemondás, — igen, lemondás! Hiszen ez az élet. Vágyaink vannak, hogy megtagadjuk őket, érzékeink vannak, hogy megöljük őket. Csak a magunk életét élhetjük. Miért legyek én kivétel? Nekem Ő a gonosz. Nekem Ő a halál.

NYOLCADIK FEJEZET

A diadalmas holdfény

Hogy közvetlenül ezután mi történt, azt lehetetlen elmondani. Összeszedtem mindazt, amit Melville elmondott nekem, leírtam és felolvastam neki. Ő azt mondta, minden úgy volt, ahogy leírtam: ezeket és ezeket mondta ő és ezeket és ezeket Chatteris.

A két ember visszament a Metropol-szállóba, ahol egy erős kézszorítással bucsuztak el. A kapuban élénk, ragyogó világosság volt. Chatteris egyenesen a lépcső felé indult, úgy gondolja Melville, bár nem egészen bizonyos benne. Ekkor már nagyon nyugtalanította Melville az a sajátságos mellékgondolat, ami utközből ütött hozzá, váratlanul. Mély elmélkedésekbe merülve, lassan indult meg. Később, mikor a tények nyilvánosságra jutottak, megegyezően végig ment a part hosszában, a Metropole előtt és jól megnézte a Lummidge-hotelt is,

ahol a Tengerkisasszony volt megszállva. De azon semmi különös látnivaló nem volt. És itt Melville elbeszélése megszakad.

Ezzel a körülményekhez képest, befejezést nyerne az én szerepem is.

Chatteris felkereste a Tengerkisasszonyt. Senkisémet lehetett tanuja a találkozásuknak, csak Parker, talán — de Parker néma, mint a sir. A portás csak annyit mond:

— Egy szót se hallottam. Csak úgy suttogtak.

És azután — —

Tíz perccel mulhatott egy óra, mikor Parker, méltóságteljesen, mint mindig, lejött és a fürdőkocsit kérte.

— Elhoztam, — mondja a portás nekem. Aztán jelentősen, hogy egész terjedelmében felfoghassam, hozzátette: — De nem használták!

— Nem használták?!

— Nem. Az ur kocsiban vitte el.

— És el?

— És el!

A portás nagyon nehézkesen írja le a Tengerkisasszonyt. Ugy látszik, hosszú köpenyt viselt és olyan volt, »mint egy szobor.« De élt. Egyik keze szabadon lelógott és a haja is kibontva lebegett, mint egy csomó arany. Az ur pedig ment egyenesen. A lány egyik kezével a haját fogta, igen, igen, a haját fogta neki, az ujjai belemélyedtek a hajába...

— És nevetett rám. Bugyborékolva nevetett.

— Az ur nevetett? — kérdeztem.

— Hogy nevetett-e? Az az ur? Micsoda gondolat! Nem!

A történet tehát odakint végződik a Lummidgeszálloda meleg, barátságos lámpái előtt.

A töltés egyik hajlásában kis pavillon áll, ahol a katonazene szokott játszani a téli szezon idején. E

pavillon előtt lábnyomokat találtak, melyek le, a part felé huzódnak. Erre haladtak el tehát, sietve el, a mi életünkben az ismeretlen homálya felé.

Mentek, a holdfényben, fehérén, ragyogóan, egymáshoz simulva: a leány haja ráhullt a férfi homlokára. És a leány mosolygott rá és suttogott neki. Egy pillanatra rájuk esett a lámpafény, amint elhaladtak előtte: azután bezárultak mögöttük az árnyak. Holdfényben keresztetkék az alsó utat, ahol kísértetiesen rezegnek a fák árnyai, le az árnytalan, ragyogó tengerpart elnyúló szőnyegéig. Senki se látta őket, senkisé mondhatja meg, vajjon visszafordult-e mégegyszer a férfi, mielőtt befolyt a foszforeszkáló fényözönbe.

Az égen egyetlen csillag ragyogott és a lemenő hold. A tenger sötétlő tükre itt és ott foszforosan villant meg olykor: odakint, a távolban, ragyogó sárga pontokként égtek a hajólámpák. Keletről vöröses világosság kezdett ködleni; a nyugati égen valami reszkető fénysáv villant elő a láthatár alól, eltűnt és újból megjelent.

Látom a lámpás csodálkozó, kérdező fénypontját, amint halványan és lihegve belevész az éj titokzatos, ünnepélyes mélységeibe.

